

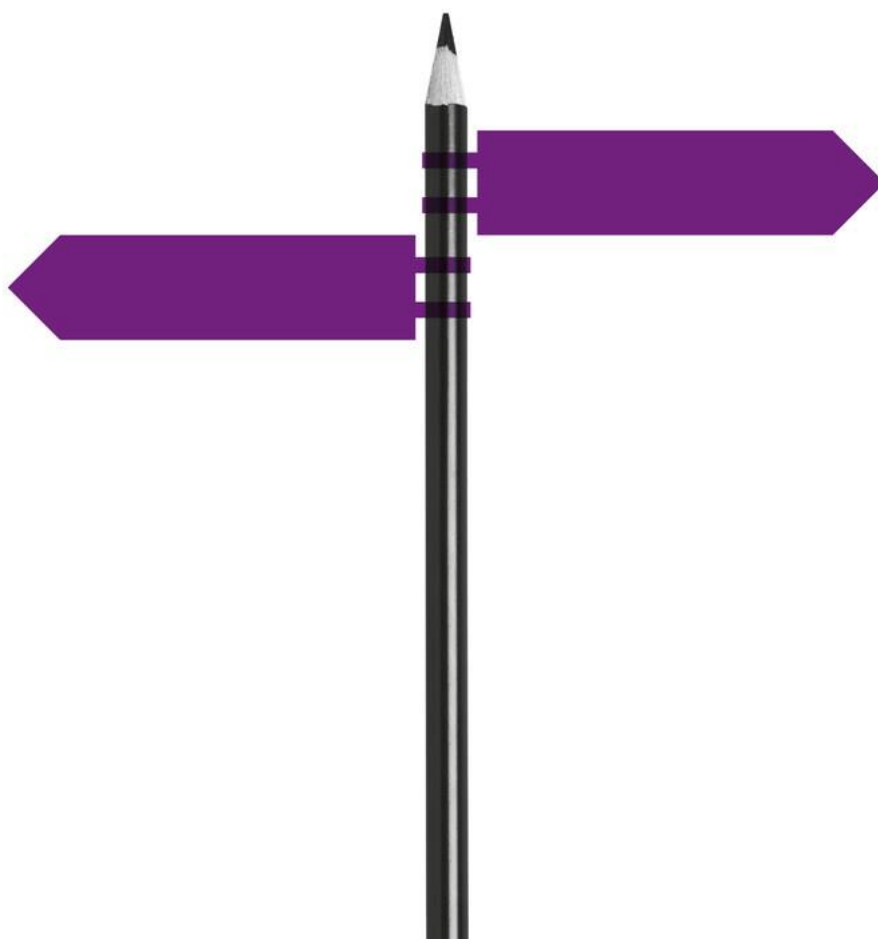
Zmiany w prawie

2016

Co nowego w prawie?

Przegląd wybranych zmian w przepisach
oraz ich skutków dla biznesu

Słowo wstępu

Miło nam oddać w Państwa ręce broszurę będącą przeglądem zmian w prawie, które w najbliższym czasie mogą mieć istotny wpływ na Państwa działalność. Publikacja zawiera komentarze i analizy zebrane z punktu widzenia tego, co naszym zdaniem może być dla Państwa ważne w rozpoczętym właśnie roku. Materiał odzwierciedla również to, czym nasza kancelaria zajmuje się na co dzień.

Staraliśmy się przedstawić zagadnienia z różnych obszarów prawa oraz te dotyczące wybranych sektorów. Skupiliśmy się na kluczowych zmianach w prawie i obowiązkach z nimi związanych, jak również na trendach biznesowych i tendencjach rynkowych, które w bieżącym roku mogą być szczególnie zauważalne.

Broszura przygotowana została przez wieloosobowy zespół ekspertów z wielu dziedzin prawa. Jest efektem naszych subiektywnych wyborów. Mamy nadzieję, że zawarte w niej informacje będą dla Państwa przydatne.

W razie dodatkowych pytań zapraszamy do kontaktu z naszymi prawnikami. Wszystkich szefów praktyk przedstawiamy na końcu broszury.

Krzysztof Wierzbowski
Partner Zarządzający

Spis treści

Duże zmiany w ochronie danych osobowych	5
Kolejne usprawnienia w polubownym rozwiązywaniu sporów	7
Rewolucja w przepisach dotyczących zamówień publicznych	10
Zmiany w procedurze karnej	11
Nowe zasady naliczania odsetek ustawowych	12
Przełomowe zmiany w prawie upadłościowym i naprawczym	15
Nowości w prawie pracy i ubezpieczeń społecznych	16
Rewolucja w prawie podatkowym	19
Znaczące zmiany w prawie i polityce ochrony konsumentów	22
Ochrona konkurencji: przebudzenie mocy?	24
Ciekawe zmiany w prawie własności intelektualnej	26
Będzie się działo w prawie nieruchomości	29
Niedopuszczalna prokura łączna z członkiem zarządu	30
Wykreślenie spółki z KRS z urzędu	31
Drugi etap zmian w KRS	32
Przed nowymi wyzwaniami stoi sektor finansowy	33
Wyzwania w zakresie ryzyka regulacyjnego i compliance	35
Co nowego w sektorze life sciences?	38
Co czeka sektor energetyczny?	40
Polecamy nasze publikacje	42
Zespół do kontaktu	43

Rozporządzenie ogólne o ochronie danych wprowadza kary finansowe, które będą nakładane przez organy ochrony danych osobowych. Mogą one wynosić nawet 20 mln euro lub 4 proc. rocznego globalnego obrotu firmy.

Duże zmiany w ochronie danych osobowych

Rozporządzenie ogólne o ochronie danych wymusi liczne zmiany w polityce ochrony danych osobowych przedsiębiorców. Niedostosowanie się do nowych regulacji może grozić karami finansowymi sięgającymi 4 proc. rocznego globalnego obrotu przedsiębiorstwa.

Po ponad trzech latach nieformalnych negocjacji organy Unii Europejskiej w ramach tzw. trilogu (Komisja Europejska – Parlament Europejski – Rada Europejska) uzgodniły ostateczną wersję Rozporządzenia ogólnego o ochronie danych. Ma ono być poddane pod głosowanie na początku 2016 roku i docelowo wejść w życie na wiosnę 2018 roku. Zastąpi Dyrektywę 95/46/WE z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych.

Rozporządzenie znacząco zmieni sposób, w jaki administratorzy danych będą zbierać i przetwarzać informacje o osobach fizycznych. Każdy podmiot, który oferuje usługi na terenie UE lub przetwarza dane rezydentów UE, będzie zobowiązany przestrzegać postanowień Rozporządzenia. Będzie ono wywierało bezpośredni skutek na terenie całej Unii Europejskiej.

Najważniejsze zmiany

- Wprowadzenie obowiązku notyfikacji naruszeń bezpieczeństwa przetwarzania danych – administrator danych będzie zobowiązany powiadomić właściwy organ ochrony danych osobowych w ciągu 72 godzin od powzięcia wiadomości o danym incydencie. W niektórych przypadkach konieczne będzie także poinformowanie podmiotu danych o zaistniałym naruszeniu.
- Wprowadzenie kar finansowych, które będą nakładane przez organy ochrony danych osobowych – nawet 20 mln euro lub 4 proc. rocznego globalnego obrotu.
- Zwiększenie wymagań w kwestii zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych – obowiązkiem przedsiębiorcy będzie prowadzenie szczegółowej dokumentacji dotyczącej przetwarzania danych, w tym dokumentów potwierdzających zgodność procesów przetwarzania danych z obowiązującym prawem. W niektórych przypadkach obowiązkowe będzie analizowanie wpływu wprowadzanych usług czy produktów na prywatność osób fizycznych (*Privacy Impact Assessments*). Dodatkowe wymagania będą zależały m.in. od liczby pracowników zatrudnionych u danego przedsiębiorcy.
- Wprowadzenie obowiązku projektowania usług lub produktów w taki sposób, aby ilość danych osobowych przetwarzanych do ich obsługi była jak najmniejsza, ich przetwarzanie było transparentne, a podmiot danych miał możliwość monitorowania procesów związanych z przetwarzaniem danych (*Data protection by design and by default*).
- Utrzymanie generalnego zakazu transferu danych do państw trzecich. Komisja nadal będzie mogła wydać decyzję stwierdzającą, iż dane państwo zapewnia odpowiedni poziom ochrony danych osobowych. Warunki do wydania takiej decyzji będą jednak surowsze niż do tej pory. Ponadto transfer będzie możliwy, jeżeli administrator danych wdroży odpowiednie zabezpieczenia w polityce ochrony danych lub transfer będzie się odbywał na podstawie Wiążących Reguł Korporacyjnych (*Binding Corporate Rules*).
- Rozbudowanie katalogu praw podmiotów danych i wzmocnienie dotychczasowych uprawnień. Pojawi się prawo podmiotu danych do ograniczenia przetwarzania jego danych, np. do czasu zweryfikowania, czy dane są aktualne lub do czasu zbadania, czy interes administratora usprawiedliwia przetwarzanie danych pomimo zgłoszonego sprzeciwu podmiotu danych.

Kolejnym uprawnieniem jest prawo do przenoszalności danych, polegające na możliwości transferu danych między przedsiębiorcami na żądanie podmiotu danych. Natomiast *Right to be forgotten* – prawo do żądania usunięcia danych (prawo do bycia zapomnianym) wzmocni istniejące uprawnienia podmiotu danych do interwencji w procesy przetwarzania danych. Warto zaznaczyć, że w przypadku przetwarzania danych pracowników ostateczny kształt przepisów może ulec zmianie, gdyż Rozporządzenie pozostawiło swobodę zastosowania dalej idącej ochrony wobec tej kategorii danych.

- Wprowadzenie obowiązku ustanowienia *Data Protection Officer* (odpowiednika polskiego Administratora Bezpieczeństwa Informacji) w przypadku, gdy administratorem danych jest organ państwowy, przetwarzanie danych stanowi podstawowy przedmiot działalności administratora/procesora, lub gdy przetwarzane są duże ilości danych sensytywnych.
- Ustanowienie zasady „*one-stop shop*”, polegającej na prowadzeniu postępowań wobec danego przedsiębiorcy przez jeden organ ochrony danych z UE. Organ ten będzie współpracował ze swoimi odpowiednikami z innych państw członkowskich, jeśli dana spółka prowadzi operacje na terytorium innych państw UE.

Ochrona danych – wyzwania dla biznesu

Nie ulega wątpliwości, że Rozporządzenie wymusi liczne zmiany w polityce ochrony danych osobowych przedsiębiorców. Mając na uwadze wysokie kary, warto już teraz podjąć odpowiednie kroki w celu dostosowania wewnętrznych regulacji do przepisów Rozporządzenia. Działania te powinny koncentrować się na audycie dotychczas stosowanych rozwiązań, analizie potencjalnych zagrożeń i wdrożeniu nowych modeli przetwarzania danych.

Arwid Mednis | Karolina Gałęzowska

Kolejne usprawnienia w polubownym rozwiązywaniu sporów

Od 1 stycznia 2016 r. zaczęły obowiązywać przepisy Ustawy z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów. Przeprowadzone zmiany mają na celu upowszechnienie mediacji i arbitrażu w sprawach cywilnych poprzez wprowadzenie systemu usprawnień proceduralnych i organizacyjnych wpływających m.in. na czas i koszty postępowania. Ustanowiona zostaje również instytucja stałych mediatorów przy sądach okręgowych.

Najważniejsze zmiany w przepisach o mediacji

- Umocnienie pozycji mediatora poprzez umożliwienie mu wspierania stron w formułowaniu propozycji ugodowych, a nawet wskazania przez niego, na zgodny wniosek stron, sposobu rozwiązania sporu, który nie będzie jednak dla stron wiążący.
- Obowiązek zachowania w tajemnicy faktów ujawnionych w toku mediacji nie tylko przez mediatora, ale również strony i wszelkie inne osoby biorące udział w postępowaniu mediacyjnym, chyba że strony zwolnią z niego mediatora i inne osoby biorące udział w postępowaniu mediacyjnym.
- Obowiązek informowania w pozwie, czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu przed skierowaniem sprawy do sądu, a w przypadku, gdy takich prób nie podjęto, wyjaśnienia przyczyn ich niepodjęcia. Brak informacji w powyższym zakresie stanowić będzie brak formalny pozwu.
- Możliwość sądowego wezwania stron do wzięcia udziału w spotkaniu informacyjnym dotyczącym polubownych metod rozwiązywania sporów albo wezwania stron do osobistego stawiennictwa na posiedzeniu niejawnym w celu dokonania oceny, czy skierować sprawę do mediacji.
- Możliwość skierowania stron do mediacji przez sąd na każdym etapie sprawy, więcej niż jeden raz w toku tego samego postępowania.
- Pierwszeństwo stron przy wyborze mediatora oraz zamieszczania dodatkowych informacji dotyczących kwalifikacji na liście stałych mediatorów prowadzonej przez prezesa właściwego sądu okręgowego w celu ułatwienia wyboru.
- Uprawnienie mediatora do zapoznania się z aktami sprawy zaraz po przystąpieniu stron do mediacji, chyba że strona nie wyrazi na to zgody w terminie tygodnia, a także obowiązku niezwłocznego przekazania mediatorowi danych kontaktowych stron i ich pełnomocników przez sąd.
- Zachowanie przez wierzyciela pozytywnych skutków związanych z przerwaniem biegu przedawnienia roszczenia objętego wnioskiem o przeprowadzenie mediacji, jeżeli wierzyciel wnieśli pozew w terminie kolejnych trzech miesięcy.
- Zaliczenie kosztów mediacji, prowadzonej na skutek skierowania przez sąd, do wydatków sądowych. Umożliwi to zwolnienie osób niezamożnych od kosztów mediacji, a także dalsze ulgi finansowe dotyczące kosztów sądowych, takich jak: (i) zwolnienie od opłaty sądowej wniosku o zatwierdzenie ugody pozasądowej zawartej przed mediatorom oraz (ii) zwrot całości uiszczonych opłat sądowych stronom, jeśli do zawarcia ugody dojdzie jeszcze przed rozpoczęciem rozprawy w pierwszej instancji.
- Możliwość obciążenia kosztami postępowania strony, która w sposób oczywiście nieuzasadniony odmówiła poddania się mediacji, niezależnie od wyniku sprawy.

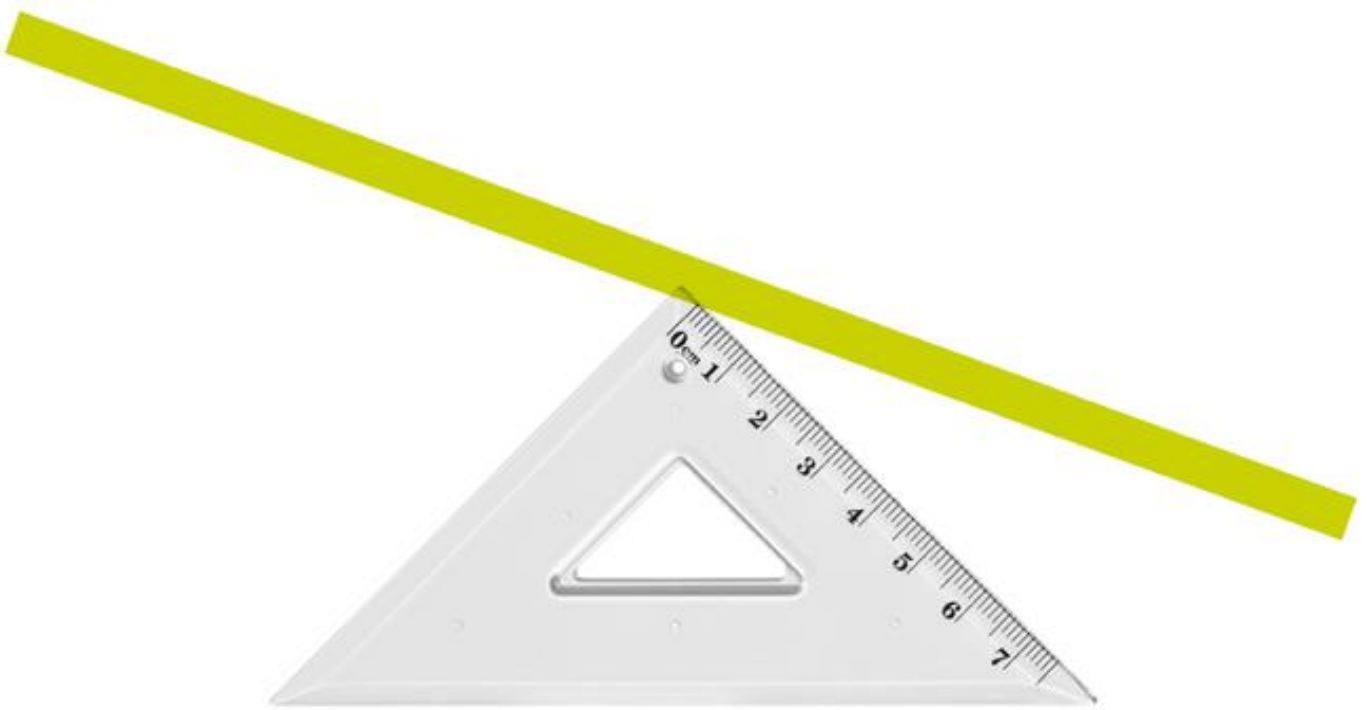
Najważniejsze zmiany w przepisach o arbitrażu

- Wprowadzenie jednoinstancyjności prowadzonych w sądach powszechnych spraw o uznanie lub stwierdzenie wykonalności wyroków krajowych sądów polubownych oraz postępowań ze skarg o uchylenie wyroku sądu polubownego (tzw. postępowania postarbitrażowe).
- Skrócenie terminu na wniesienie skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego z trzech do dwóch miesięcy.
- Ujednolicenie zasad dla postępowań sądowych i arbitrażowych w przypadku upadłości przedsiębiorcy, gdyż zapis na sąd polubowny nie będzie tracił obecnie mocy pomimo ogłoszenia upadłości przedsiębiorcy, a toczące się przed sądem polubownym postępowania nie będą umarzane (art. 428 ust. 84 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne).

Co istotne, wprowadzono również korzystne rozwiązania w zakresie prawa podatkowego, aby zachęcić strony, a w szczególności przedsiębiorców, do polubownego rozwiązywania sporów. Omawiana ustawa wprowadza możliwość rozliczania faktury korygującej i innych dokumentów korygujących w zakresie korekty przychodu oraz kosztów uzyskania przychodów (korekta podstawy opodatkowania w PIT i CIT) w bieżącym okresie rozliczeniowym.

Damroka Kościelak | Maciej Józwiak

Nowelizacja prawa zamówień publicznych wprowadzi nowe narzędzia mające na celu wybór oferty najkorzystniejszej ekonomicznie. Wśród nich wymienić można kryterium kosztowe oparte o rachunek kosztów cyklu życia nie tylko produktu, ale również usług i robót budowlanych.

Rewolucja w przepisach dotyczących zamówień publicznych

W dniu 18 kwietnia 2016 r. upływa termin transpozycji do prawa polskiego trzech dyrektyw w dziedzinie zamówień publicznych: nowej dyrektywy klasycznej i sektorowej, a także dyrektywy w sprawie udzielania koncesji. W związku z tym w najbliższym czasie należy oczekiwać obszernej nowelizacji polskiej ustawy Prawo zamówień publicznych oraz przepisów wykonawczych do tej ustawy.

Wciąż nie jest do końca przesądzone, czy nowelizacja zostanie oparta na projekcie całkowicie nowej ustawy o prawie zamówień publicznych przygotowanej przez Urząd Zamówień Publicznych w połowie roku 2015, czy też będzie dokonana w formie nowelizacji mającej na celu implementację wyłącznie zmian koniecznych. W pierwszych tygodniach 2016 roku ważyć się będą zatem losy prawa zamówień publicznych w Polsce. Na dzień powstania tego tekstu zostało już mniej niż 100 dni na transpozycję dyrektyw, a przewidywana nowelizacja – nawet w okrojonej wersji – będzie wymagała starannego wdrożenia. Nie będzie to łatwym zadaniem przy prawdopodobnie krótkim *vacatio legis* pomiędzy przyjęciem nowelizacji a jej wejściem w życie.

Co przyniesie nowelizacja?

- Wprowadzenie tzw. paszportu zamówieniowego – jednolitego europejskiego dokumentu zamówieniowego potwierdzającego spełnienie warunków udziału w postępowaniu, który będzie mógł być wykorzystywany wielokrotnie w różnych postępowaniach, bez potrzeby składania za każdym razem nowych dokumentów, takich jak zaświadczenia z ZUS lub urzędu skarbowego. Przy czym na zamawiających przeniesiony będzie obowiązek ewentualnego pozyskania takich dokumentów, o ile dostępne są one poprzez bezpłatne krajowe bazy danych.
- Nowe narzędzia mające na celu wybór oferty najkorzystniejszej ekonomicznie. Wśród nich wymienić można kryterium kosztowe oparte o rachunek kosztów cyklu życia nie tylko produktu, ale również usług i robót budowlanych. Dyrektywy przewidują także możliwość wprowadzenia obowiązkowej wspólnej w całej Unii Europejskiej metody kalkulacji kosztów cyklu życia, którą wówczas stosować będą wszyscy unijni zamawiający. Dodane zostanie także wprost kryterium oceny ofert, odwołujące się do właściwości personelu wykonawcy.
- Ograniczenie możliwości powoływania się przez wykonawców na zdolności innych podmiotów.
- Nowe tryby postępowania, w tym partnerstwa innowacyjnego jako trybu nabywania produktów i usług, które nie są jeszcze dostępne na rynku.
- Uproszczenie procedur przy udzielaniu zamówień społecznych oraz niektórych innych usług np. prawnych, hotelarskich, gastronomicznych, kulturalnych, zdrowotnych.
- Nowe, znacznie elastyczniejsze niż do tej pory, zasady dokonywania zmian w zawartej umowie. Nowe przepisy rozszerzą zdecydowanie katalog przypadków, w których dopuszczalne będzie dokonywanie zmian w umowie. Przepisy te oparte są na koncepcji, zgodnie z którą modyfikacje umowy są generalnie dopuszczalne, dopóki nie zmieniają istotnie charakteru pierwotnie zawartej umowy lub nie prowadzą do zaburzenia konkurencji. Gdy wartość modyfikacji jest niższa niż progi unijne i 10 proc. pierwotnej wartości umowy w przypadku dostaw i usług (15 proc. w przypadku robót budowlanych), to zmiana taka będzie mogła zostać wprowadzona w drodze aneksu, o ile tylko zostanie zachowany ogólny charakter umowy w sprawie zamówienia.

Nowe dyrektywy zamówieniowe są o wiele bardziej szczegółowe od poprzednich. W efekcie ich implementacja będzie w wielu przypadkach powtarzać brzmienie przepisów dyrektyw. Wpłynie to także na znacznie większą rolę w praktyce wykładni prounijnej przepisów polskiej ustawy Pzp oraz orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE. Natomiast w przypadku niedotrzymania terminu transpozycji przepisów dyrektyw do dnia 18 kwietnia 2016 roku lub transpozycji niewłaściwej spodziewać się można znacznie większego znaczenia zasady bezpośredniego stosowania przepisów dyrektyw.

Zmiany w procedurze karnej

Rok 2015 przyniósł duże zmiany w zakresie procedury karnej. Przejawiają się one przede wszystkim zwiększeniem kontrydiktoryjności procesu karnego. W odróżnieniu od zasad obowiązujących przed nowelizacją, obecnie inicjatywa dowodowa należy do stron postępowania, a więc oskarżyciela i oskarżonego.

Istotnie ograniczona została w tym zakresie rola sądu. Pełni on teraz wyłącznie rolę arbitra. Ma możliwość dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z urzędu jedynie w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami. Oznacza to, że to strony postępowania kształtują materiał dowodowy, na podstawie którego sąd będzie rozstrzygał daną sprawę.

Rozszerzenie dostępu do obrony z urzędu

Wzrost znaczenia kontrydiktoryjności postępowania przyniósł zmiany w postaci rozszerzenia dostępu do obrony z urzędu. Obecna regulacja umożliwia korzystanie z pomocy obrońcy z urzędu już na etapie postępowania przygotowawczego, jeżeli podejrzany w sposób odpowiedni wykaże, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony, bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. Na etapie postępowania sądowego obrońca wyznaczony zostanie na wniosek oskarżonego, który nie ma obowiązku wykazania, że jego sytuacja majątkowa uniemożliwia mu poniesienie kosztów obrony. Istotną zmianą jest również przyznanie radcom prawnym możliwości reprezentowania oskarżonego w procesie karnym.

Owoce zatrutego drzewa

Obecnie niedopuszczalne jest przeprowadzenie i wykorzystanie dowodu uzyskanego do celów postępowania karnego za pomocą czynu zabronionego. Dotychczas polskiemu systemowi prawnemu nieznana była zasada „owoców zatrutego drzewa”, która uniemożliwia wykorzystanie w ramach procesu karnego nielegalnie pozyskanych dowodów. Sąd brał pod uwagę wszelkie dowody mające znaczenia dla rozstrzygnięcia danej sprawy. Obecnie istotnego znaczenia nabiera sposób ich pozyskania. Jeżeli sąd uzna bowiem dany dowód za uzyskany w sposób nielegalny, nie będzie brał go pod uwagę przy rozstrzygnięciu sprawy.

Postępowanie odwoławcze

Istotne zmiany dotyczą również postępowania odwoławczego. Zmiany w tym zakresie służyć mają ograniczeniu tendencji do uchylania wyroków sądów niższych instancji i przekazywania spraw do ponownego rozpoznania. Obecnie istnieje możliwość przeprowadzania przez sąd dowodów również na etapie postępowania odwoławczego. Modyfikacje te służyć mają rozszerzeniu możliwości dokonywania przez sąd drugiej instancji merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Zwiększenie liczby orzeczeń reformatoryjnych realizować ma postulat ograniczenia przewlekłości postępowań.

Nowelizacją wprowadzone zostały również zmiany w zakresie podstaw stosowania tymczasowego aresztowania, jak i innych środków zapobiegawczych oraz ograniczenia nadmiernego ich stosowania.

Nowelizacja ma służyć przede wszystkim przeciwdziałaniu przewlekłości postępowań, a tym samym umożliwieniu obywatelom uzyskania rozstrzygnięcia w krótszym niż dotychczas czasie. Zmiany sprzyjać mają też bardziej efektywnemu wykorzystaniu czasu pracy sędziów, poprzez poszerzenie kompetencji referendarzy sądowych i umożliwienie im podejmowania decyzji nie tylko o charakterze technicznym, ale też dotyczących mniej istotnych kwestii merytorycznych.

Jakkolwiek opisane powyżej zmiany weszły w życie w połowie 2015 roku, oceniając ich skuteczność i wpływ na przebieg postępowań przedsądowych i sądowych, ustawodawca rozważa już możliwość powrotu do zasad obowiązujących przed nowelizacją. Istotnym jest więc, aby śledzić dalsze zmiany w procedurze karnej, które niewątpliwie pojawią się również w 2016 roku.

Elżbieta Solska | Anna Kasnowska

Nowe zasady naliczania odsetek ustawowych

Z dniem 1 stycznia 2016 roku weszła w życie nowelizacja Kodeksu cywilnego dotycząca sposobu naliczania odsetek oraz ich wysokości. Zmianie uległy również przepisy ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Nowelizacja realizuje obowiązek wdrożenia do polskiego porządku prawnego Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 roku w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych. Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu ustawy o zmianie kc, ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych oraz niektórych innych ustaw, celem zmian ma być wprowadzenie ujednoliconego i uproszczonego mechanizmu naliczania odsetek, zmniejszenie zatorów płatniczych oraz poprawa płynności finansowej wierzycieli.

Jedną z najistotniejszych zmian jest także wprowadzenie mechanizmu obliczania odsetek za opóźnienie w obrocie profesjonalnym oraz zmiana sposobu naliczania odsetek maksymalnych.

Jak było do tej pory?

Dotychczas odsetki ustawowe, stanowiące wynagrodzenie za korzystanie z cudzego kapitału lub odszkodowanie za opóźnienie w spełnieniu świadczenia, były obliczane według następującego mechanizmu: zgodnie z art. 359 § 2 kc w poprzednim brzmieniu, jeśli wysokość odsetek nie została w żaden inny sposób określona, wierzycielowi należały się odsetki ustawowe, określone w drodze rozporządzenia przez Radę Ministrów – na dzień 31 grudnia 2015 roku było to 8 proc.

Strony mogły również ustalić inną wysokość odsetek, jednakże nie wyższą niż odsetki maksymalne, które nie mogły przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP. Tuż przed wejściem w życie wspomnianej nowelizacji odsetki maksymalne wynosiły 10 proc. Natomiast w razie opóźnienia w płatności wierzyciel mógł żądać od dłużnika odsetek obliczanych w sposób określony w art. 481 kc, który w poprzednim brzmieniu zakładał, że jeśli strony nie ustaliły z góry stopy odsetek, należały się odsetki ustawowe, a jeśli określona została wyższa wartość, wierzyciel mógł żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy.

Na mocy art. 7 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych w poprzednim brzmieniu wierzycielowi niebędącemu podmiotem publicznym przysługiwały odsetki za opóźnienie w realizacji zobowiązania w wysokości określonej na podstawie art. 56 § 1 Ordynacji podatkowej jako: 200 proc. podstawowej stopy oprocentowania kredytu lombardowego plus 2 proc., lecz nie mniej niż 8 proc., chyba że strony uzgodniły wyższe odsetki. Wysokość odsetek za opóźnienie w obrocie profesjonalnym wynosiła więc na dzień 31 grudnia 2015 roku 8 proc. w stosunku rocznym. Jak wynika z powyższego, dotychczasowe mechanizmy określania wysokości odsetek ustawowych na gruncie Kodeksu cywilnego oraz odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych były zupełnie odmienne.

Nowy, jednolity mechanizm określania odsetek ustawowych

Ustawa nowelizująca wprowadziła nowy, jednolity mechanizm określania odsetek ustawowych, w tym także odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych w obrocie profesjonalnym, oparty na stopie referencyjnej NBP, będącej wskaźnikiem dochodowości emitowanych przez Narodowy Bank Polski bonów pieniężnych, które są następnie sprzedawane bankom komercyjnym. Wprowadzone zmiany pozwoliły dodatkowo na zróżnicowanie wysokości odsetek kapitałowych i odsetek za opóźnienie poprzez ustalenie wyższej stopy odsetek za opóźnienie, co służy zaakcentowaniu ich odszkodowawczego charakteru. Nowe przepisy koncentrują się również na wzmocnieniu pożądaných postaw płatniczych w obrocie gospodarczym poprzez ustalenie wyższych odsetek za opóźnienie w płatności w transakcjach handlowych niż w obrocie konsumenckim.

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 359 § 2 kc podstawę dla ustalenia wysokości odsetek ustawowych stanowi stopa referencyjna NBP powiększona o 3,5 punktów procentowych – na dzień dzisiejszy stopa referencyjna równa jest 1,5 proc., zatem obliczone w ten sposób odsetki wynoszą 5 proc. Znowelizowany art. 359 § 3 kc stanowi natomiast, że odsetki maksymalne nie mogą przekraczać dwukrotności odsetek ustawowych – na dzień dzisiejszy jest to więc 10 proc. Wysokość odsetek za opóźnienie po nowelizacji równa jest sumie stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych, obecnie jest to 7 proc. Należy przy tym wskazać, że maksymalna wysokość odsetek za opóźnienie nie może przekraczać dwukrotności podstawowej wartości odsetek za opóźnienie.

Odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych równe są sumie stopy referencyjnej NBP i 8 punktów procentowych – na dziś jest to 9,5 proc. w stosunku rocznym. Nowe przepisy obowiązują od 1 stycznia 2016 roku, jednakże w przypadku transakcji handlowych zawartych wcześniej stosuje się przepisy dotychczasowe, zaś odsetki należne za okres do 31 grudnia 2015 roku należy obliczać według poprzednich zasad.

Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami wysokość odsetek kapitałowych oraz odsetek za opóźnienie będzie ogłaszana w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Ministra Sprawiedliwości, natomiast wysokość odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych przez ministra właściwego do spraw gospodarki.

Marta Matejak-Szulc

Przełomowe zmiany w prawie upadłościowym i naprawczym

Z dniem 1 stycznia 2016 roku miejsce dotychczasowej ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze zajęły dwa odrębne akty prawne: prawo restrukturyzacyjne oraz prawo upadłościowe. Założeniem wprowadzonych zmian było wyodrębnienie postępowań restrukturyzacyjnych od źle postrzeganych postępowań upadłościowych i stworzenie przedsiębiorcom lepszych możliwości powrotu do dobrej kondycji finansowej w możliwie szybki i sprawny sposób.

Prawo restrukturyzacyjne reguluje:

- zawieranie przez dłużnika niewypłacalnego lub zagrożonego niewypłacalnością układu z wierzycielami oraz skutki układu
- przeprowadzanie działań sanacyjnych

Za dłużnika zagrożonego niewypłacalnością uznaje się dłużnika, którego sytuacja ekonomiczna wskazuje, że w niedługim czasie może się on stać niewypłacalny. Z kolei podstawowe pojęcie dłużnika niewypłacalnego zostało zmienione i uregulowane w znowelizowanym Prawie upadłościowym, do którego odsyła w tym zakresie Prawo restrukturyzacyjne.

Na podstawie art. 11 Prawa upadłościowego dłużnik jest niewypłacalny, jeżeli utraci zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych. Domniemywa się, iż dłużnik utracił tę zdolność, jeżeli opóźnienie w wykonywaniu zobowiązań pieniężnych przekracza trzy miesiące. Dodatkowo dłużnik będący osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, jest niewypłacalny także wtedy, gdy jego zobowiązania pieniężne przekraczają wartość majątku, a stan ten utrzymuje się przez okres przekraczający 24 miesiące.

Prawo restrukturyzacyjne wprowadziło cztery postępowania restrukturyzacyjne:

- postępowanie o zatwierdzenie układu
- przyspieszone postępowanie układowe
- postępowanie układowe
- postępowanie sanacyjne

Postępowanie o zatwierdzenie układu jest najmniej sformalizowanym sposobem przeprowadzenia postępowania restrukturyzacyjnego, skierowanym do podmiotów przewidujących w najbliższym czasie możliwość wystąpienia problemów finansowych. Charakterystyczne w tym postępowaniu jest nałożenie na dłużnika obowiązku złożenia wniosku o zatwierdzenie układu, poprzedzonego samodzielnym zbieraniem głosów wierzycieli. Co istotne, przyjęcie układu uzależnione będzie od występującej sumy wierzytelności spornych. Jeżeli wartość ta przekroczy 15 proc., to nie będzie możliwe zawarcie układu w tym trybie. Postanowienie w przedmiocie zatwierdzenia układu sąd restrukturyzacyjny powinien wydać w nieprzekraczalnym terminie dwóch tygodni, licząc od dnia złożenia wniosku o jego zatwierdzenie.

W pozostałych trzech trybach konieczne będzie złożenie wniosku o otwarcie poszczególnych procedur restrukturyzacyjnych. Zgodnie jednak z postulatem szybkości i sprawności tych postępowań określone zostały bardzo krótkie terminy do rozpoznania powyższych wniosków. W przyspieszonym postępowaniu układowym ma to być, co do zasady, jeden tydzień, a w postępowaniu układowym i sanacyjnym dwa tygodnie, z możliwością wydłużenia do sześciu tygodni, jeżeli w sprawie zaistnieje konieczność wyznaczenia rozprawy.

Najdalej idącym postępowaniem restrukturyzacyjnym jest postępowanie sanacyjne obejmujące swoim zasięgiem nie tylko zmiany w stosunku do istniejących zobowiązań i majątku dłużnika, ale i do osób zatrudnionych w restrukturyzowanym przedsiębiorstwie. Będzie ono adresowane głównie do tych podmiotów, które co prawda są niewypłacalne, ale utrzymanie danego przedsiębiorstwa w ruchu będzie z różnych powodów korzystniejsze niż jego upadłość, a tym samym opłaca się je restrukturyzować.

W znowelizowanym Prawie upadłościowym, poza nową definicją dłużnika niewypłacalnego, na uwagę zasługuje także wydłużenie terminu na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości. Obowiązujący dotychczas termin dwóch tygodni wydłużony został do 30 dni. Jednocześnie wprowadzono możliwość zwolnienia się z odpowiedzialności za szkody wyrządzone wskutek niezłożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, jeżeli dłużnik wykaże, że w tym terminie otwarto postępowanie restrukturyzacyjne albo zatwierdzono układ w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu.

Zmianie ulegną również dotychczasowe kategorie wierzytelności, według których ustala się kolejność ich zaspokojenia:

- dotychczasowe kategorie I i II staną się kategorią I
- dotychczasowe kategorie III i IV staną się kategorią II
- dotychczasowa kategoria V stanie się kategorią III

Od 1 lutego 2018 roku ma powstać również Centralny Rejestr Restrukturyzacji i Upadłości, który będzie służył zamieszczaniu i obwieszczeniu postanowień, zarządzeń, dokumentów i informacji dotyczących prowadzonych postępowań restrukturyzacyjnych oraz upadłościowych, udostępnianiu informacji, składaniu pism i dokumentów oraz dokonywaniu doręczeń, organizowaniu pracy sądów restrukturyzacyjnych i upadłościowych oraz udostępnianiu wzorów pism i dokumentów.

Damroka Kościelak

Nowości w prawie pracy i ubezpieczeń społecznych

W 2016 roku wchodzi w życie istotne zmiany w zakresie prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. Nowe przepisy zawierają niejasności, co zapowiada trudności w ich stosowaniu. Należy oczekiwać dalszych zmian, które umożliwią ich właściwą interpretację. Wiele jednak wskazuje, że w tym roku rewolucyjnych zmian będzie znacznie więcej.

Zmiany w urloпах rodzicielskich

Od 2 stycznia br. obowiązują nowe zasady dotyczące prawa do korzystania przez pracowników z urlopow macierzyńskich, rodzicielskich ojcowskich i wychowawczych. Jednym z nowych rozwiązań jest możliwość wykorzystania przez rodziców nawet 16 tygodni urlopu rodzicielskiego do końca roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy szósty rok życia. Z kolei rodzice, którzy postanowią łączyć urlop rodzicielski z pracą dla swojego pracodawcy – w wymiarze nie wyższym niż połowa etatu – skorzystają z wydłużenia okresu takiego urlopu proporcjonalnie do wymiaru etatu, jednak nie dłużej niż do 65 tygodni (68 tygodni, w przypadku urodzenia więcej niż jednego dziecka). W obu przypadkach pracownicy są objęci ochroną przed rozwiązaniem stosunku pracy. Pracodawca może odmówić zgody na łączenie urlopu rodzicielskiego z pracą w niepełnym wymiarze tylko wtedy, gdy nie jest to możliwe ze względu na organizację lub rodzaj pracy wykonywanej przez pracownika. O przyczynie odmowy pracodawca informuje pracownika na piśmie.

Umowy o pracę na nowych zasadach

Od 22 lutego br. będą obowiązywać nowe zasady zawierania i wypowiedzania umów o pracę na czas określony. Okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na czas określony, a także łączny okres zatrudnienia na podstawie umów o pracę na czas określony pomiędzy tymi samymi stronami stosunku pracy, nie może przekraczać 33 miesięcy, a łączna liczba tych umów nie może przekraczać trzech. Przekroczenie dopuszczalnego okresu zatrudnienia lub łącznej liczby umów prowadzi do uznania, że pracownik jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony.

Powyższa zasada nie dotyczy umów, które zostały zawarte:

- w celu zastępstwa pracownika w czasie jego usprawiedliwionej nieobecności
- w celu wykonywania pracy o charakterze dorywczym lub sezonowym
- w celu wykonywania pracy przez okres kadencji
- gdy obiektywne przyczyny leżące po stronie pracodawcy uzasadniają zawarcie danej umowy na czas określony w celu zaspokojenia rzeczywistego zapotrzebowania o charakterze okresowym i jest niezbędne w świetle wszystkich okoliczności zawarcia umowy

W tym ostatnim przypadku pracodawca ma obowiązek zawiadomić właściwego inspektora pracy, w formie pisemnej lub elektronicznej, o zawarciu takiej umowy o pracę, wraz ze wskazaniem przyczyn jej zawarcia, w terminie pięciu dni roboczych od dnia jej zawarcia. Wymienione umowy muszą określać cel lub okoliczności ich zawarcia, przez zamieszczenie informacji o przyczynach obiektywnie uzasadniających zawarcie takiej umowy.

Umowy trwające w dniu wejścia w życie nowych przepisów będą wymagać uzupełnienia ich w okresie trzech miesięcy następujących po tej dacie, czyli do 22 maja 2016 r., o informacje określające cel lub okoliczności zawarcia umowy, jeżeli zostały zawarte w wymienionych powyżej okolicznościach.

Dotychczasowy staż pracy u danego pracodawcy będzie liczony inaczej na potrzeby kwalifikacji umowy – zgodnie z zasadą 3/33, a inaczej na potrzeby określenia długości okresu wypowiedzenia. Przepisy wprowadzające nowelizację wyjaśniają sposób zaliczania stażu.

Co z okresem wypowiedzenia?

Zgodnie z nowymi przepisami okres wypowiedzenia umowy o pracę na czas określony będzie taki sam, jak w przypadku umowy o pracę na czas nieokreślony:

- dwa tygodnie, jeżeli pracownik był zatrudniony krócej niż sześć miesięcy
- jeden miesiąc, jeżeli pracownik był zatrudniony co najmniej sześć miesięcy
- trzy miesiące, jeżeli pracownik był zatrudniony co najmniej trzy lata

Ponowne zatrudnienie pracownika na okres próbny

Od 22 lutego br. będzie możliwe ponowne zatrudnienie pracownika na okres próbny, jeżeli jest on zatrudniony:

- do wykonywania innej pracy

lub

- do wykonywania tej samej pracy po upływie co najmniej trzech lat od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia poprzedniej umowy o pracę

Ewa Łachowska-Brol

A close-up photograph of several rows of colorful abacus beads. The beads are in shades of red, yellow, blue, and green, and are strung on silver-colored metal rods. The background is a soft, out-of-focus gradient of colors, matching the beads. The lighting is bright, highlighting the glossy texture of the plastic beads.

Pod koniec 2015 roku Ministerstwo Finansów opublikowało projekt zmian do Ordynacji Podatkowej. Jego celem jest wprowadzenie do polskiego systemu podatkowego ogólnej klauzuli o obejściu prawa podatkowego, która miałaby zapobiegać tworzeniu i wykorzystywaniu sztucznych konstrukcji prawnych do unikania opodatkowania w Polsce.

Rewolucja w prawie podatkowym

W 2016 roku najprawdopodobniej powróci do polskiego systemu podatkowego ogólna klauzula o obejściu prawa podatkowego, tzw. *GAAR – general anti-avoidance rule*.

Pod koniec 2015 roku Ministerstwo Finansów opublikowało projekt zmian do Ordynacji Podatkowej. Jego celem jest wprowadzenie do polskiego systemu podatkowego ogólnej klauzuli o obejściu prawa podatkowego, która miałaby zapobiegać tworzeniu i wykorzystywaniu sztucznych konstrukcji prawnych do unikania opodatkowania w Polsce.

Projekt określa unikanie opodatkowania jako czynność lub zespół czynności dokonanych przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem ustawy podatkowej, jeżeli sposób działania podatnika był sztuczny. Taka „sztuczna” czynność lub czynności nie będą skutkować osiągnięciem korzyści podatkowej. Skutki podatkowe określane będą na podstawie takiego stanu rzeczy, jaki zaistniałby, gdyby tych „sztucznych” czynności nie dokonano lub na podstawie czynności odpowiedniej – projektodawca określa ją jako czynność, której podmiot mógłby dokonać, jeżeli działałby rozsądnie i kierował się zgodnymi z prawem celami innymi niż osiągnięcie korzyści podatkowej sprzecznej z przedmiotem i celem ustawy podatkowej.

Kiedy klauzula o unikaniu opodatkowania wejdzie w życie i jaki okres obejmie?

Projekt ustawy zmieniającej nie został jeszcze skierowany do Sejmu. Aktualnie planowane zmiany przepisów Ordynacji Podatkowej są na etapie opiniowania. Można się jednak spodziewać, że przepisy dotyczące ogólnej klauzuli obejścia prawa podatkowego zaczną obowiązywać już w pierwszym kwartale tego roku – zgodnie z obecnym brzmieniem projektu ustawy zmieniającej Ordynację Podatkową nowe przepisy wejdą w życie po 14 dniach od ich ogłoszenia w Dzienniku Ustaw.

W projekcie ustawy zmieniającej nie określono, do których działań nowe przepisy będą mieć zastosowanie. Nie można więc wykluczyć, że urzędnicy będą próbowali stosować klauzulę obejścia prawa podatkowego do działań podatników przeprowadzonych przed wejściem w życie nowej klauzuli.

Jak było dotychczas?

Ogólna klauzula obejścia prawa podatkowego obowiązywała w polskim systemie podatkowym w latach 2003-2005. Została ona jednak uznana przez Trybunał Konstytucyjny za niekonstytucyjną. O niekonstytucyjności poprzedniej klauzuli obejścia prawa podatkowego przesądziły w szczególności wątpliwości i niejasności interpretacyjne co do przepisów tej klauzuli. Przez ostatnią dekadę w polskim systemie podatkowym nie funkcjonowała więc ogólna klauzula obejścia prawa podatkowego.

Jakie działania podatników mogą zostać uznane za sztuczne?

Zgodnie z projektem sposób działania uznaje się za sztuczny, jeżeli na podstawie istniejących okoliczności należy przyjąć, że nie zostałyby zastosowane przez podmiot działający rozsądnie i kierujący się zgodnymi z prawem celami innymi niż osiągnięcie korzyści podatkowej sprzecznej z przedmiotem i celem ustawy podatkowej. Przy ocenie, czy sposób działania podatnika jest sztuczny, należy wziąć w szczególności pod uwagę występowanie m.in.:

- nieuzasadnionego dzielenia operacji
- angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia gospodarczego
- elementów prowadzących do uzyskania stanu identycznego lub zbliżonego do stanu wyjściowego
- elementów wzajemnie znoszących się lub kompensujących
- ryzyka gospodarczego przewyższającego spodziewane korzyści inne niż podatkowe w takim stopniu, iż należy uznać, że rozsądnie działający podmiot nie wybrałby tego sposobu działania

Zgodnie z projektem czynność uznaje się za podjętą przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, gdy pozostałe cele czynności, wskazane przez podatnika, należy uznać za mało istotne.

W uzasadnieniu do projektu Minister Finansów przykładowo wskazał, że za schematy, które mogą prowadzić do niedozwolonego unikania opodatkowania podatników mogą zostać uznane m.in. schematy:

- wykorzystujące tzw. instrumenty hybrydowe prowadzące do podwójnego nieopodatkowania danych kategorii dochodu
- wykorzystujące spółki transparentne podatkowo, trusty, zagraniczne fundacje działające wyłącznie na rzecz jednego beneficjenta
- wykorzystujące podmioty holdingowe w celu obniżenia opodatkowania dywidend uzyskiwanych przez osoby fizyczne w Polsce

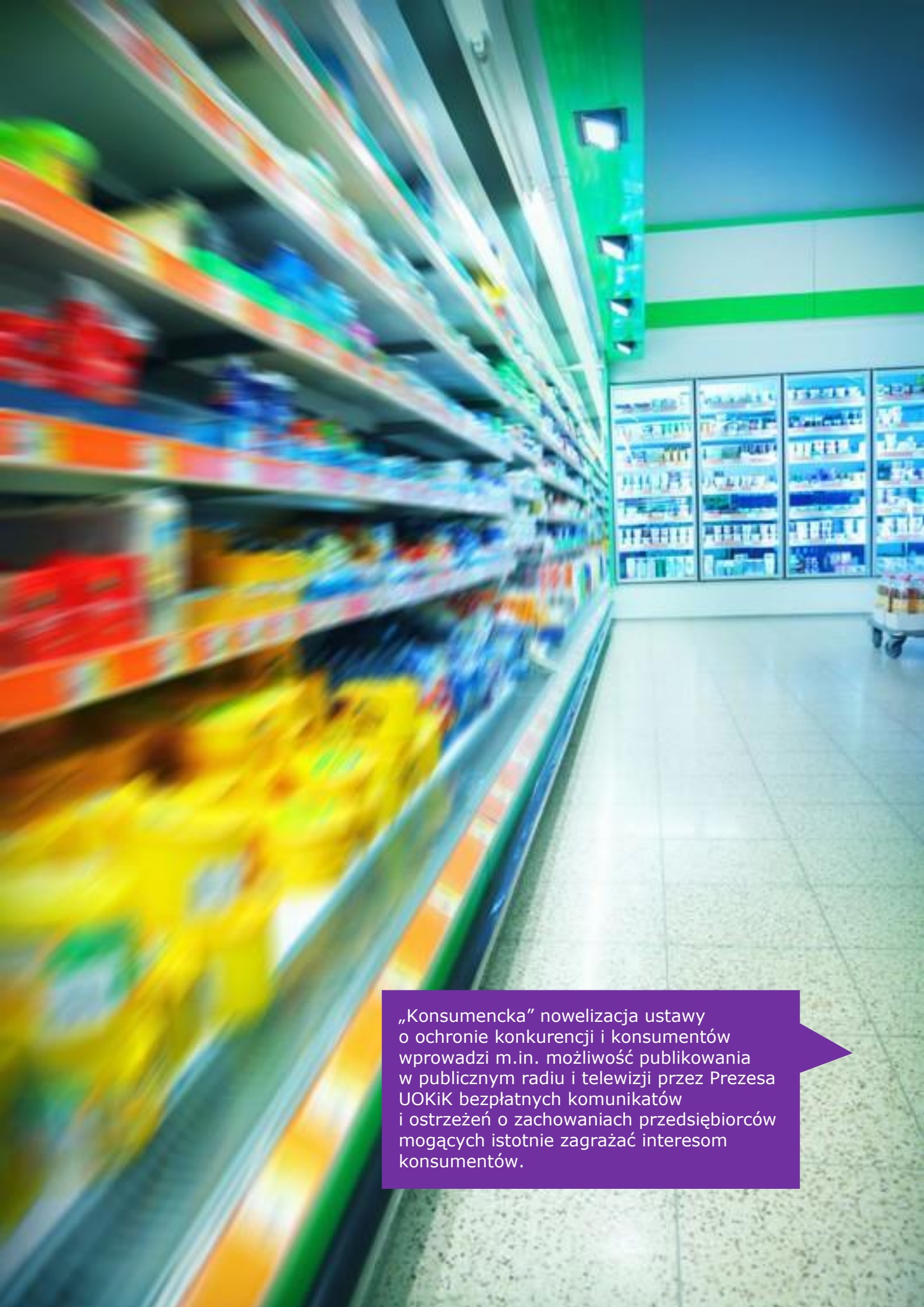
Kto będzie decydował o zastosowaniu klauzuli obejścia prawa i w jakim trybie?

- Klauzule będzie mógł zastosować wyłącznie Minister Finansów, wydając decyzję administracyjną. Uprzednio konieczne będzie przeprowadzenie postępowania w zakresie możliwości zastosowania klauzuli. W postępowaniu tym Minister Finansów będzie mógł zasięgnąć opinii tzw. Rady do Spraw Unikania Opodatkowania w zakresie zasadności zastosowania klauzuli w danej sprawie.
- Będzie również istnieć możliwość uzyskania od Ministra Finansów tzw. opinii zabezpieczającej przed wydaniem wobec podatnika decyzji o zastosowaniu klauzuli. Wniosek o wydanie opinii zabezpieczającej będzie musiał zawierać w szczególności wyczerpujący opis czynności objętych wnioskiem i będzie podlegał opłacie w wysokości 20 000 PLN.
- Zastosowanie klauzuli będzie również wyłączone, jeżeli korzyść podatkowa z tytułu czynności sztucznych nie przekroczy 100 000 PLN w okresie rozliczeniowym podatnika.

Karolina Stawowska | Małgorzata Sajkiewicz

„Konsumencka” nowelizacja ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wprowadzi m.in. możliwość publikowania w publicznym radiu i telewizji przez Prezesa UOKiK bezpłatnych komunikatów i ostrzeżeń o zachowaniach przedsiębiorców mogących istotnie zagrażać interesom konsumentów.

Znaczące zmiany w prawie i polityce ochrony konsumentów

Rok 2015 to pierwszy rok obowiązywania Ustawy o prawach konsumenta z dnia 30 maja 2014 r. Zgodnie z zapowiedziami Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w roku 2016 przeprowadzać on będzie serię działań kontrolnych w celu sprawdzenia, czy przepisy tej ustawy są prawidłowo stosowane. Ponadto 17 kwietnia 2016 r. w życie wejdzie tzw. „konsumencka” nowelizacja Ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przyznająca Prezesowi UOKiK szereg nowych narzędzi do kontroli stosowania prawa konsumentckiego.

Ustawa o prawach konsumenta wprowadziła m.in. nowe zasady zawierania z konsumentami umów poza lokalem przedsiębiorstwa oraz umów na odległość. Znacząco rozszerzyła obowiązki informacyjne przedsiębiorców wobec konsumentów oraz zmieniła zasady prawa do odstąpienia od umowy. Ponadto, dokonując reimplementacji dyrektywy o sprzedaży konsumentckiej, znowelizowała przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące umowy sprzedaży, w szczególności rękojmi za wady i gwarancji, a także wprowadziła do Kodeksu cywilnego dział dotyczący roszczeń sprzedawcy w związku z wadliwością rzeczy sprzedanej.

W pierwszym roku obowiązywania ustawy o prawach konsumenta pojawiły się różne praktyczne problemy i pytania dotyczące jej stosowania. Chodzi tu przede wszystkim o kwestie związane z definicją trwałego nośnika, procedurą zawierania umów „przez telefon”, zmianami regulaminów sklepów internetowych. Ustawa wymogła także wprowadzenie znaczących zmian w procedurach reklamacyjnych w procesach sprzedaży zarówno w sklepach tradycyjnych, jak i internetowych. Zmiany te dotyczą w szczególności zapewnienia konsumentowi możliwości zgłaszania od razu każdego z czterech uprawnień reklamacyjnych, tj. naprawy, wymiany, obniżenia ceny lub odstąpienia od umowy.

Powyższe kwestie z pewnością będą przedmiotem zainteresowania UOKiK w trakcie zapowiedzianych na 2016 r. kompleksowych kontroli zmierzających do sprawdzenia, czy przedsiębiorcy prawidłowo wdrożyli przepisy ustawy o prawach konsumenta.

Konsument pod ochroną

Rok 2016 będzie również czasem wprowadzania znaczących zmian prawnych w sferze ochrony praw konsumenta. Tak zwana „konsumentka” nowelizacja ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wchodząca w życie 17 kwietnia 2016 r., wprowadzi m.in.:

- możliwość publikowania w publicznym radiu i telewizji przez Prezesa UOKiK bezpłatnych komunikatów i ostrzeżeń o zachowaniach przedsiębiorców mogących istotnie zagrażać interesom konsumentów (w tym również informacji o zachowaniu danego przedsiębiorcy i jego prawdopodobnych skutkach)
- reformę rejestru klauzul niedozwolonych i nowy model kontroli abuzywności postanowień wzorców umów, który Prezes UOKiK realizować będzie w drodze decyzji administracyjnych
- przyznanie Prezesowi UOKiK uprawnień do nakładania kar pieniężnych za stosowanie abuzywnych wzorców umownych w wysokości do 10 proc. obrotu osiągniętego przez przedsiębiorcę w poprzednim roku
- wprowadzenie instytucji „tajemniczego klienta”, której celem ma być pozyskanie dowodów na naruszenia prawa na etapie przedkontraktowym
- zakaz proponowania konsumentom nabycia usług finansowych, które nie odpowiadają ich potrzebom lub proponowanie nabycia tych usług w sposób nieadekwatny do ich charakteru

---

dr Aleksandra Kunkiel-Kryńska | Piotr Skurzyński

Ochrona konkurencji: przebudzenie mocy?

W roku 2016 spodziewać się można bardzo ciekawych wydarzeń zarówno w polskim, jak i unijnym prawie konkurencji. Część z nich będzie miała swój dalszy ciąg w kolejnych latach.

W 2015 roku w działalności Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów główny nacisk położony był na ochronę konsumentów, a w sferze edukacyjnej również na promowanie kultury *compliance* u polskich przedsiębiorców. Nie oznacza to jednak, że w najbliższej przyszłości kwestie należące do domeny klasycznie pojmowanego *antitrustu* traktowane będą po macoszemu.

Większa aktywność Prezesa UOKiK

Według zapowiedzi Prezesa UOKiK w bieżącym roku należy spodziewać się jego większej aktywności zarówno w sferze stosowania prawa konkurencji, jak i w obszarze tworzenia tzw. prawa miękkiego. W tym kontekście uwagę zwracają następujące zagadnienia:

- pojawią się pierwsze decyzje Prezesa UOKiK, w których zastosowane zostaną rozwiązania wprowadzone do polskiego prawa konkurencji w roku 2015 – w szczególności przedstawianie szczegółowego uzasadnienia zarzutów, czy też zmienione wyjaśnienia dotyczące wydawania decyzji zobowiązujących oraz wyjaśnienia dotyczące nakładania kar
- być może już w tym roku będą miały miejsce przypadki zakończenia postępowania antymonopolowego w procedurze dobrowolnego poddania się karze lub też pierwsze decyzje kończące postępowania zainicjowane przez wnioski złożone w ramach programu *leniency plus*
- w 2016 roku można spodziewać się przedstawienia do konsultacji społecznych przez Prezesa UOKiK projektu jego własnych Wytycznych w sprawie oceny porozumień wertykalnych – będzie to niewątpliwie doskonała okazja do poddania pod dyskusję publiczną wielu istotnych dla biznesu zagadnień ze sfery relacji wertykalnych, których ocena z perspektywy prawa konkurencji nastrocza istotnych trudności, np. tzw. klauzule *Most Favoured Nation*, tj. postanowienia uprzywilejowujące jednego kontrahenta, czy też konkretne przykłady zastosowania ekonomicznego podejścia do praktyki narzucania cen odsprzedaży

Ułatwienie dochodzenia odszkodowania za naruszenie prawa konkurencji

Do 27 grudnia 2016 roku do polskiego porządku prawnego muszą zostać wdrożone postanowienia Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/104/UE z 26 listopada 2014 r. dotyczącej kwestii dochodzenia roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji. Projekt założeń do projektu odpowiedniej ustawy w tym zakresie wskazuje na konieczność wprowadzenia w polskim prawie zmian dotyczących terminu przedawnienia roszczeń, możliwości ujawniania dowodów zgromadzonych przez UOKiK w trakcie postępowania antymonopolowego, czy wreszcie wprowadzenie domniemania, że „naruszenia kartelowe wyrządzają szkodę”.

Komisja Europejska przygląda się branży e-commerce

W zakresie unijnego prawa konkurencji warto odnotować prowadzone przez Komisję Europejską dochodzenie sektorowe dotyczące branży e-commerce, w ramach którego wielu polskich przedsiębiorców otrzymało z Brukseli dość długie i szczegółowe kwestionariusze. W połowie 2016 r. Komisja zapowiada publikację wstępnego raportu, który poddany zostanie następnie konsultacjom społecznym. Finalny raport opublikowany ma zostać w pierwszym kwartale 2017 r. W przeszłości w wyniku tego typu badań sektorowych podejmowane były nie tylko konkretne działania legislacyjne, w tym działania prawotwórcze w sferze tzw. prawa miękkiego, ale również wszczynane były postępowania mające na celu weryfikację powziętych w trakcie takiego badania podejrzeń dopuszczania się naruszeń prawa konkurencji. Na szersze omówienie tej kwestii przyjdzie jednak czas za rok.

Piotr Skurzyński

Trwający przegląd obecnie obowiązujących uregulowań w ramach UE może przynieść m. in. wprowadzenie zakazu stosowania ograniczeń terytorialnych w dostępie do treści cyfrowych (geoblokowanie).

Ciekawe zmiany w prawie własności intelektualnej

Revolucji nie będzie, ale inicjatywy krajowe i europejskie mogą w zauważalny sposób wpłynąć na praktykę.

Oplaty reprograficzne

Należy się spodziewać, że w 2016 roku zostaną ponownie próby uaktualnienia stawek i katalogu urządzeń objętych opłatami reprograficznymi. W roku 2015 trwała intensywna debata dotycząca planowanej nowelizacji rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, określającego urządzenia i nośniki służące do utrwalania utworów i objętych z tego tytułu opłatami na rzecz organizacji zbiorowego zarządzania. Opłaty te wynoszą obecnie od 0,19 proc. do 3 proc. ceny ich sprzedaży i są uiszczane przez ich producentów i importerów. Obecne rozporządzenie było ostatni raz nowelizowane w roku 2011 i wskutek postępu technologicznego jest już w znacznej mierze zdezaktualizowane. Debata w roku 2015 dotyczyła przede wszystkim planów objęcia ww. opłatą smartfonów oraz tabletów, które w obecnej chwili nie są wymienione w rozporządzeniu.

Odpowiedzialność odszkodowawcza

Bieżący rok może być kluczowy dla podstaw odpowiedzialności odszkodowawczej w prawie autorskim. W 2015 roku Trybunał Konstytucyjny orzekł, że możliwość uproszczonego dochodzenia odszkodowania w wysokości trzykrotnego stosownego wynagrodzenia (art. 79 1 pkt 3 b ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych) jest niezgodna z konstytucją. Podobną kwestię zajmie się w tym roku Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W sprawie C-367 Stowarzyszenie Oławska Telewizja Kablowa rozstrzygnie o zgodności z prawem Unii Europejskiej uregulowania art. 79 prawa autorskiego w zakresie, w którym przewiduje on możliwość dochodzenia roszczeń w wysokości dwukrotności lub trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne z tytułu udzielenia licencji na wykorzystanie utworu, do którego prawo zostało naruszone, bez konieczności wykazywania wysokości szkody i związku przyczynowego.

Usługi świadczone drogą elektroniczną i prawo autorskie w Internecie

Trwający przegląd obecnie obowiązujących uregulowań w ramach UE może przynieść m. in. wprowadzenie zakazu stosowania ograniczeń terytorialnych w dostępie do treści cyfrowych (geoblokowanie), rozszerzenie zakresu dozwolonego użytku w stosunku do procesów *data mining* oraz w celach edukacyjnych, zaostrzenie mechanizmów walki z piractwem. Niezależnie od tego w bieżącym roku Trybunał wyda wyroki, które będą miały istotne znaczenie dla interpretacji obowiązujących przepisów.

Trybunał w 2016 roku wypowie się m.in. na temat:

- zakresu odpowiedzialności dostawcy otwartej sieci WiFi za naruszenia prawa autorskiego przez użytkowników takiej sieci (C- 484/14 McFadden)
- możliwości pociągnięcia do odpowiedzialności osoby, która korzysta z usługi streamingu utworu umieszczonego w Internecie bez zezwolenia uprawnionego, a dokładniej o zakres dozwolonego użytku w postaci tymczasowego zwielokrotniania dokonywanego przez użytkownika w czasie streamingu (C-527/15 Filmspeler)
- możliwości blokowania stron agregujących linki do chronionych utworów (C-610/15 Pirate Bay)
- zakresu odpowiedzialności za link do utworu zamieszczonego w Internecie bez zezwolenia uprawnionego (C-160/15 GS Media, a także wyżej wskazane C-527/15 Filmspeler oraz C-610/15 Pirate Bay)

Wspólnotowy znak towarowy

W dniu 23 marca 2016 r. wejdzie w życie Rozporządzenie Parlamentu i Rady 2015/2424. Wspólnotowy znak towarowy będzie odtąd określany nowym terminem – znak towarowy Unii Europejskiej. Nowa regulacja ma ponadto ułatwić rejestrację nowych znaków, w tym między innymi oznaczeń dźwiękowych, jak również usprawnić ich ochronę. Ograniczona zostanie możliwość stosowania oznaczeń objętych prawem ochronnym przez osoby trzecie. Zmianie ulegnie również system opłat, co w efekcie spowoduje ich obniżenie, w szczególności opłaty za przedłużenie ochrony znaku.

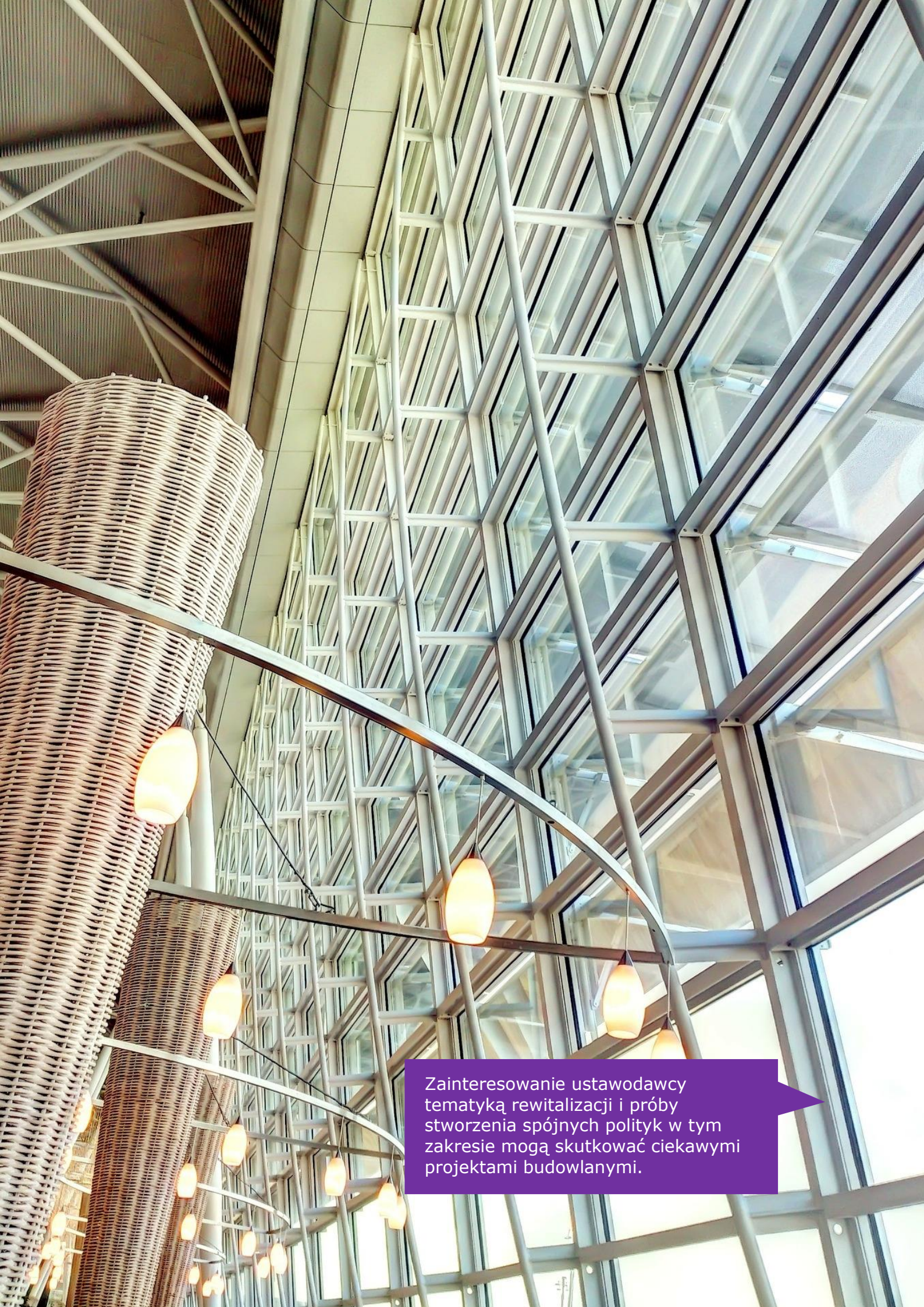
Ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa oraz informacji niejawnych

Planowane jest wprowadzenie dyrektywy harmonizującej zakres ochrony informacji niejawnych oraz tajemnicy przedsiębiorstwa, która teraz ma różny wymiar w państwach członkowskich. Planowana dyrektywa wprowadzi przede wszystkim definicję tajemnicy przedsiębiorstwa oraz w sposób szczegółowy określi działania kwalifikowane jako jej naruszenie.

Tomasz Zalewski | Paweł Lipski | Katarzyna Lejman | Konrad Basaj

Zainteresowanie ustawodawcy tematyką rewitalizacji i próby stworzenia spójnych polityk w tym zakresie mogą skutkować ciekawymi projektami budowlanymi.

Będzie się działo w prawie nieruchomości

W połowie 2015 r. miała miejsce znacząca nowelizacja prawa budowlanego. Biorąc pod uwagę dotychczasowe tempo zmian, wydawać by się mogło, że rok 2016 nie przyniesie już istotnych nowości w prawie nieruchomościowym. Nic bardziej mylnego.

Kodeks urbanistyczno-budowlany

W 2016 r. w dalszym ciągu będą trwały prace Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Budowlanego nad Kodeksem urbanistyczno-budowlanym. W zamierzeniu ma on kompleksowo kształtować lokalną politykę przestrzenną oraz proces inwestycyjno-budowlany. Obecnie w Komisji trwają prace nad częścią urbanistyczną. Część budowlana została jeszcze w maju 2015 r. skierowana na ścieżkę legislacyjną – obecnie trwają konsultacje publiczne. Po uzgodnieniu części urbanistycznej kolejnym etapem prac będzie scalenie dwóch części (budowlanej i urbanistycznej) w jeden spójny redakcyjnie akt.

Rewitalizacja

Pod koniec 2015 r. weszła w życie ustawa o rewitalizacji. Zgodnie z jej brzmieniem rewitalizacja stanowi kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Obszarem zdegradowanym jest teren, na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych oraz na przykład: degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, niski poziom obsługi komunikacyjnej czy niedopasowanie rozwiązań urbanistycznych. Zainteresowanie ustawodawcy tematyką rewitalizacji i próby stworzenia spójnych polityk w tym zakresie mogą skutkować ciekawymi projektami budowlanymi. Jednocześnie w 2015 roku ówczesne Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju szacowało, że rewitalizacja może objąć tereny zamieszkałe przez ok. 2,4 miliona mieszkańców.

Finansowanie nieruchomości

W dniu 1 stycznia 2016 r. weszła w życie długo wyczekiwana nowelizacja ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych oraz niektórych innych ustaw. Wprowadzane zmiany mają skutkować wzrostem emisji listów zastawnych oraz ich większą wiarygodnością. Statystyki krajów sąsiednich pokazują, że pole do rozwoju tego instrumentu jest znaczne. Można założyć, że na rynku pojawi się więcej banków hipotecznych, a te istniejące będą bardziej widoczne przy finansowaniu transakcji. Możliwe również, że będziemy obserwować przenoszenie pakietów hipotek z banków uniwersalnych do banków hipotecznych.

Nabywanie nieruchomości rolnych

Połowa roku 2016 r. będzie również okresem próby dla nowych regulacji dotyczących nabywania ziemi rolnej. Nowa ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego wejdzie w życie 1 maja 2016 r. Zastąpi obecną ustawę o tej samej nazwie i będzie szczególnie istotna dla podmiotów planujących inwestycje w ziemię rolną na terenie całego kraju. W przyszłym akcie rozbudowane zostały przede wszystkim przepisy obejmujące prawo pierwokupu.

Patryk Galicki | Kamil Lewandowski

Niedopuszczalna prokura łączna z członkiem zarządu

Dnia 30 stycznia 2015 r. Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów podjął uchwałę III CZP 34/14 o niedopuszczalności wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym jednego prokurenta z zastrzeżeniem, że może on działać tylko łącznie z członkiem zarządu. Mimo że uchwała weszła w życie w ubiegłym roku, przedsiębiorcy będą odczuwali jej skutki również w roku bieżącym.

Dotychczasowa praktyka sądów rejestrowych była różna w tym zakresie. Część z nich dopuszczała wpisywanie do rejestru przedsiębiorców „prokury łącznej z członkiem zarządu”, czyli tzw. prokury łącznej niewłaściwej. Pozostałe sądy nie wyrażały zgody na tego rodzaju wpis. W związku z tym Sąd Najwyższy postanowił ujednolicić praktykę dokonywania wpisów w zakresie prokury łącznej.

Polskie prawo wyraźnie wskazuje następujące rodzaje prokury:

- samoistna – każdy prokurent może działać samodzielnie
- łączna – wszyscy prokurenci muszą złożyć oświadczenie woli, aby czynność mogła być dokonana
- oddziałowa – zakres umocowania prokurenta ograniczony jest do spraw wpisanych do rejestru oddziału przedsiębiorstwa

W związku z tym Sąd Najwyższy uznał, że brak jest podstaw prawnych do udzielania przez przedsiębiorców innego rodzaju prokury, w tym prokury niewłaściwej. Co ważne, Sąd Najwyższy podkreślił, że skutek czynności prawnych podjętych do tej pory z udziałem niewłaściwie ustanowionych prokurentów nie będzie podważany. Ponadto, sądy rejestrowe zostały zobowiązane do wykreślenia wadliwych wpisów z urzędu, a przedsiębiorcy do zmiany w rejestrze wadliwie określonego sposobu reprezentacji spółki przez prokurenta.

Róża Warszawik

Wykreślenie spółki z KRS z urzędu

Z dniem 1 stycznia 2015 r. weszła w życie zmiana przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Jedną z wprowadzonych nowości było umożliwienie sądom rejestrowym wykreślenia spółek wpisanych do rejestru z urzędu w celu zwiększenia pewności i bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, poprawienia wydajności sądów rejestrowych, a także obniżenia kosztów postępowania. Pierwsze wykreślenia spółek z KRS na podstawie tych przepisów nastąpią prawdopodobnie w tym roku.

Poprzednie przepisy – w sytuacji, gdy spółka wpisana do KRS nie składała dokumentów, do których złożenia była zobligowana, np. sprawozdania finansowego – pozwalały wyłącznie na wszczynanie postępowania przymuszającego. Sąd wzywał spółkę do złożenia wymaganych dokumentów w terminie siedmiu dni, pod rygorem nałożenia na spółkę grzywny. Niestety, postępowanie przymuszające nie było wystarczająco skutecznym rozwiązaniem. W związku z tym nowe przepisy zakładają, że sąd rejestrowy wszczynając z urzędu postępowanie o rozwiązanie podmiotu wpisanego do rejestru bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego w przypadku gdy:

- oddalając wniosek o ogłoszenie upadłości lub umarżając postępowanie upadłościowe, sąd upadłościowy stwierdzi, że zgromadzony w sprawie materiał daje podstawę do rozwiązania bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego
- oddalono wniosek o ogłoszenie upadłości lub umorzono postępowanie upadłościowe z tego powodu, że majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania
- wydano postanowienie o odstąpieniu od postępowania przymuszającego lub jego umorzeniu
- mimo wezwania sądu rejestrowego nie złożono rocznych sprawozdań finansowych za dwa kolejne lata obrotowe
- mimo dwukrotnego wezwania sądu rejestrowego nie wykonano innych obowiązków dotyczących aktualizacji danych spółki w rejestrze

Ponadto, w toku postępowania o rozwiązanie podmiotu wpisanego do rejestru bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego sąd rejestrowy bada, czy podmiot ten posiada zbywalny majątek i czy faktycznie prowadzi działalność. Jeśli spółka nie posiada zbywalnego majątku i faktycznie nie prowadzi działalności, sąd rejestrowy orzeka o rozwiązaniu podmiotu bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego i zarządza jego wykreślenie z rejestru, zaś jego mienie przejmuje Skarb Państwa, który ponosi odpowiedzialność z nabytego mienia za zobowiązania wykreślonego podmiotu.

Przedsiębiorcy, którzy nie dochowali wszystkich obowiązków wynikających z ustawy, mieli czas do końca czerwca ubiegłego roku, aby nadrobić wszelkie zaległości. Pierwsze postępowania o rozwiązanie podmiotu wpisanego do rejestru bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego rozpoczęły się 1 lipca ubiegłego roku.

Róża Warszawik

Drugi etap zmian w KRS

W styczniu ubiegłego roku weszła w życie pierwsza grupa przepisów nowelizujących Kodeks spółek handlowych, poszerzająca przede wszystkim grupę podmiotów mogących korzystać z rejestracji w Internecie o spółkę jawną oraz komandytową. Drugi etap zmian wejdzie w życie 1 kwietnia 2016 r.

Nowa grupa przepisów umożliwi przedsiębiorcom dokonanie następujących zmian za pośrednictwem systemu teleinformatycznego:

- przeniesienie ogółu praw i obowiązków wspólnika spółki
- zmiana adresu spółki
- zatwierdzenie sprawozdania finansowego spółki
- rozwiązanie spółki
- podwyższenie kapitału zakładowego po wpisie do rejestru spółki, ale wyłącznie wkładami pieniężnymi – przy wykorzystaniu wzorca uchwały zmieniającej umowę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (natomiast zmiana umowy spółki dokonana w formie aktu notarialnego – także wkładami niepieniężnymi)
- zbycie udziałów
- przygotowanie listy wspólników
- ustanowienie prokury w spółkach założonych jeszcze przed 15 stycznia 2015 r.

Dodatkowo możliwa będzie zmiana umowy spółki jawnej i komandytovej w zakresie postanowień zmiennych umowy, czyli takich, które mogą być modyfikowane w systemie teleinformatycznym.

Gdyby okazało się, że któraś z planowanych przez przedsiębiorcę zmian w spółce nie jest możliwa do przeprowadzenia w systemie teleinformatycznym, będzie można ją wprowadzić w tradycyjnej formie, poprzez zmianę umowy spółki u notariusza. Wówczas spółka dalej funkcjonuje już jako spółka zarejestrowana na zasadach ogólnych.

Róża Warszawik

Przed nowymi wyzwaniami stoi sektor finansowy

Rok 2015 był czasem wyjątkowej aktywności legislacyjnej w obszarze usług finansowych zarówno lokalnie, jak i na poziomie wspólnotowym. Tym samym nie ma właściwie podmiotów świadczących usługi finansowe, które w roku 2016 nie będą musiały się zmierzyć z koniecznością dostosowania swojej działalności do nowego prawa.

W roku 2016 znajdą się zmiany w prawie dla banków, ubezpieczycieli, agentów rozliczeniowych, niebankowych wydawców kart płatniczych, SKOK-ów czy firm pożyczkowych. Sporo zmian czeka również rynek kapitałowy.

Usługi płatnicze

Prawodawca europejski odcisnął swoje piętno m.in. w obszarze prawa usług płatniczych (dyrektywa PAD, PSD2 a także Rozporządzenie w sprawie opłat *interchange*). Warto również wspomnieć o nowej dyrektywie o przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy. W konsekwencji rok 2016 będzie czasem implementacji tych zmian (lub przynajmniej pierwszych legislacyjnych przymiarek implementacyjnych) do lokalnego środowiska prawnego. Dla podmiotów regulowanych będzie to więc czas spotkań grup roboczych, zajmowania stanowisk i wypracowywania kompromisów, czas lobbowania na rzecz określonych rozwiązań, bo jak wiadomo diabeł zawsze tkwi w szczegółach.

Oprócz monitorowania lokalnych prac implementacyjnych dostawcy usług płatniczych powinni też zwrócić uwagę na prace implementacyjne do PSD2, które toczyć się będą na poziomie wspólnotowym, tj. prowadzone przez EBA prace nad projektem regulacyjnych standardów technicznych skierowanych do dostawców usług płatniczych określających wymogi dotyczące silnego uwierzytelniania klienta. Rozwiązania przyjęte przez EBA będą wyznaczać dla podmiotów regulowanych minimalny standard rozwiązań systemowych zapewniających nam, czyli użytkownikom usług, bezpieczeństwo. Patrząc od strony dostawców usług, chodzi więc o kalkulacje koniecznych nakładów finansowych na konieczne wdrożenia nowych rozwiązań lub rozwój już istniejących.

Kredyt konsumencki

Jeśli chodzi o zmiany w prawie lokalnym, to podmioty regulowane i ich prawnicy będą się zmagać z interpretacją nowych przepisów znowelizowanej ustawy o kredycie konsumenckim, ustawy o reklamacjach, czy też nieostrych pojęć użytych w definicji *missellingu*.

Wiele wyzwań będzie czekać firmy pożyczkowe, które również dotknie wprowadzenie limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu, odsetek maksymalnych za opóźnienie, a z drugiej strony konieczność uiszczania nowych obciążeń finansowych. Zmusi to instytucje pożyczkowe do poszukiwania nowych modeli biznesowych. Jednocześnie nadal będą się one borykać z brakiem stabilności otoczenia prawnego w związku z prowadzonymi pracami legislacyjnymi dotyczącymi m.in. licencjonowania działalności, finansowania pośredników pożyczkowych czy też reklamy i marketingu.

Spółki publiczne

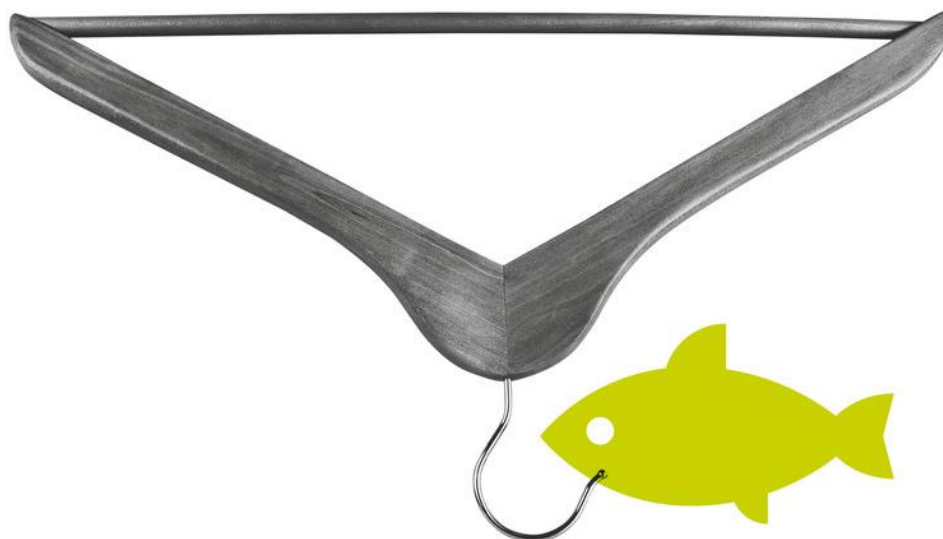
Istotnie zmieni się również system realizacji obowiązków informacyjnych dla spółek publicznych, w tym również tych notowanych na NewConnect. Czekają nas nowelizacja Ustawy o ofercie publicznej w związku z koniecznością implementacji Dyrektywy MAD. W życie wejdą również regulacje wspólnotowego Rozporządzenia MAR. W rezultacie docelowo zniknie katalog zdarzeń, które były wskazane w Rozporządzeniu ws. raportów bieżących i okresowych jako podstawa dla raportów bieżących. Zwiększy się za to rola pojęcia informacji poufnej. Jednocześnie znacznie wzrośnie wysokość kar finansowych, które KNF będzie mógł nakładać na podmioty, które naruszyły obowiązki informacyjne.

Ubezpieczyciele

W 2016 roku wchodzi w życie nowa ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dnia 11 września 2015 r. Implementuje ona do polskiego prawa Dyrektywę unijną 2009/138/WE z listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej – Wyłącalność II, jak i inne regulacje unijne. Wprowadza ona również do porządku prawnego część zaleceń zamieszczonych dotychczas w wytycznych Komisji Nadzoru Finansowego, dotyczących m.in. takich kwestii jak dystrybucja ubezpieczeń, finansowanie pośredników finansowych, czy też bardziej ogólnie przejrzystości oferowanych produktów ubezpieczeniowych i opłat z nimi związanych.

---

dr Krzysztof Haładaj | Grzegorz Kott | Magdalena Chrzan

Wyzwania w zakresie ryzyka regulacyjnego i compliance

Rok 2016 będzie stał pod znakiem dostosowywania się do dużej liczby nowych regulacji dotyczących sektora finansowego. Wydaje się, że działy compliance w dużym stopniu skupią się właśnie na przygotowaniach do wypełnienia obowiązków wynikających z nowych przepisów. W tym roku warto również przyjrzeć się trendom na globalnych rynkach finansowych, w tym dotyczących branży FinTech.

Wdrożenie dyrektywy MAD

W roku 2016 jednym z kluczowych zadań będzie wdrożenie dyrektywy MAD II, czyli MAR II i CSMAD. MAR II będzie wdrożony w instytucjach w Polsce bezpośrednio, bez dodatkowej transpozycji. Co ważne, sama znajomość i zrozumienie dyrektywy CSMAD i MAR II nie wystarczy, ponieważ regulator europejski ESMA wydał dodatkowe wytyczne. Są one bardzo „techniczne”, dlatego w celu przygotowania się do wypełnienia obowiązków wynikających z tych regulacji potrzebna będzie nie tylko wiedza regulacyjna i znajomość biznesu, ale również doświadczenie w obszarze budowania systemów compliance. Pozwoli to zagwarantować, że zmiany te będą miały odzwierciedlenie w odpowiednich zapisach umownych, regulaminach, politykach dotyczących pracowników, dostawców, klientów czy kontrahentów. Nieodpowiednio przygotowane i wprowadzone zmiany mogą mieć negatywne konsekwencje prawne, takie jak pozwy lub postępowania przed organami nadzoru.

Zmiany będą dotyczyć następujących kategorii:

- polityka zapobiegania nadużyciom i manipulacji na rynku wraz z systemem raportowania transakcji podejrzanych (STR)
- segregacja dostępu do informacji (chińskie mury), procedura dostępu do informacji, proces *insiderów* oraz osób z dostępem „ponad murami”
- procedura i procesy przechowywania danych dla celów audytowych w zakresie nadużyć i manipulacji
- konflikt interesów
- polityka transakcji dla menadżerów wyższego stopnia
- dział kontaktów z klientem – monitorowanie działań, rejestr
- publikowanie rekomendacji inwestycyjnych i statystyk
- monitorowanie i nadzorowanie – testowanie, ocena ryzyka, informacja menadżerska (MI)
- szkolenia

Czas przygotowań do MIFID II

Rok 2016 będzie też czasem przygotowań do drugiego wydania dyrektywy *Markets in Financial Instruments Directive* (MiFID II). Jest to ogromna, zawierająca wiele tysięcy stron dokumentacja. W grudniu 2015 roku ESMA opublikował *Final Report* zawierający projekty *Implementing Technical Standards* (ITS) dotyczące procesu implementacji MiFID II. ESMA wskazuje, jaki wpływ w praktyce będzie miało nowe ustawodawstwo na uczestników rynku, infrastrukturę rynku i krajowych nadzorców. Zasady zawarte w ITS określają standardowe formularze, szablony, procedury, które będą wykorzystywane w przyszłości w różnych istotnych obszarach.

Rynek notowany

Spółki notowane stoją przed wymaganiem dostosowania swojej działalności do nowych zasad ładu korporacyjnego. Już pod koniec 2015 roku widzieliśmy rosnące zainteresowania wdrożeniem tych zasad, w szczególności stworzeniem systemu oceny sytuacji spółki, z uwzględnieniem oceny systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego.

Ochrona konkurencji i konsumentów na rynkach regulowanych

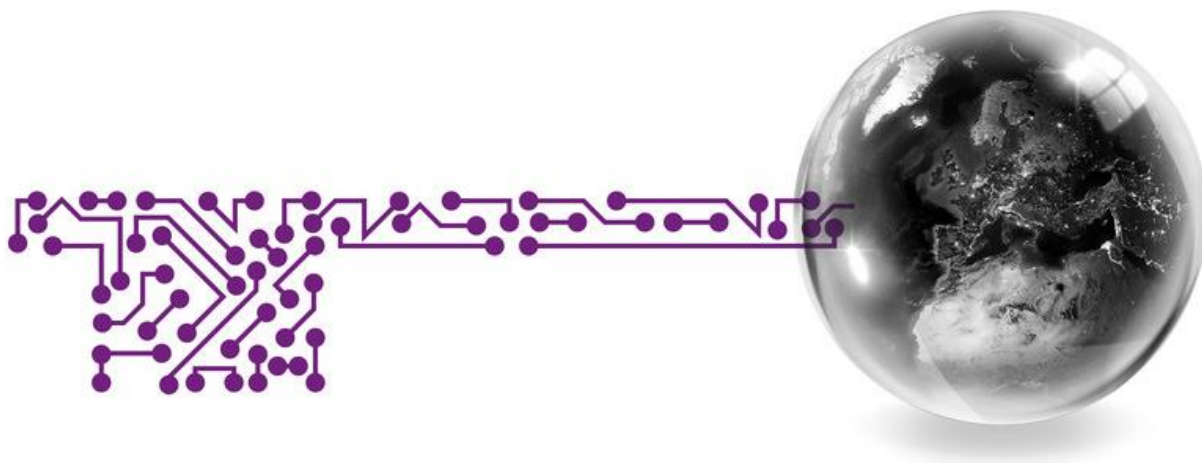
Jedną z kluczowych zmian odczuwalnych dla instytucji finansowych jest wzrost odpowiedzialności tych podmiotów w relacjach z klientami. Głównymi nadzorującymi będą Rzecznik Finansowy i UOKiK. Na czas przygotowywania tego tekstu w Ministerstwie Finansów trwają prace nad rozporządzeniem w sprawie terminu uiszczenia, wysokości i sposobu obliczania należności na pokrycie kosztów działalności Rzecznika Finansowego i jego biura, jak również projekt rozporządzenia dotyczącego szczegółowego trybu postępowania przed Rzecznikiem Finansowym w sprawie rozwiązywania sporów między klientami a podmiotami rynku finansowego.

Warto przypomnieć, że 16 kwietnia 2016 r. wejdzie w życie nowelizacja ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego. Wprowadzi ona istotne zmiany, które znacząco wpłyną na działalność instytucji finansowych.

Wzrost wymagań w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy (AML) i finansowaniu terroryzmu (CTF)

Zarówno rok 2016, jak i 2017 będą istotne pod względem zmian w zakresie AML /CTF. Będzie to głównie wynikiem polityki fiskalnej, ale również konieczności dostosowania się do przepisów międzynarodowych. Spodziewane jest dalsze zacieśnienie interpretacji definicji „należytej staranności” w przepisach AML, co spowoduje wzrost wymagań co do badania beneficjenta rzeczywistego, analizy udziałowców i kontrolerów.

Do głównych zainteresowań działów compliance należeć będzie IV Dyrektywa AML oraz przepisy sankcyjne i przepisy dotyczące przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu.

Sektor FinTech rośnie w siłę

Warto wiedzieć, że w 2015 fundusze venture inwestowały w szczególności w dwa sektory: Loty kosmiczne i przemysł kosmiczny oraz Bitcoin i Blockchain. W szczególności ta ostatnia kategoria będzie naszym zdaniem istotna i ciekawa, ponieważ jest ona silnie powiązana z FinTech (technologie wykorzystywane dla oferowania usług finansowych).

Paweł Kuskowski

W 2016 roku wejdą w życie przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 609/2013 dotyczące żywności przeznaczonych dla niemowląt i małych dzieci oraz żywności specjalnego przeznaczenia medycznego i środków spożywczych zastępujących całodzienną dietę.

Co nowego w sektorze life sciences?

W tym roku zaczną obowiązywać nowe regulacje w zakresie żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci oraz żywności specjalnego przeznaczenia medycznego i środków spożywczych zastępujących całodzienną dietę. Warto wspomnieć również o nowelizacji ustawy o systemie informacji w ochronie zdrowia, która umożliwi rozwój telemedycyny.

Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego

W 2016 r. wejdą w życie przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 609/2013 dotyczące żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci oraz żywności specjalnego przeznaczenia medycznego i środków spożywczych zastępujących całodzienną dietę. Wprowadzenie jednolitej regulacji, bezpośrednio stosowanej we wszystkich państwach członkowskich UE, wymaga zapoznania się z nią przez przedsiębiorców, gdyż we wszystkich krajach Unii Europejskiej utracą moc odpowiednie przepisy krajowe dotyczące środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Przedsiębiorcy działający na polskim rynku powinni porównać nowe regulacje z dotychczas obowiązującymi przepisami ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia oraz przepisami wykonawczymi do tej ustawy.

Kancelaria Wierzbowski Eversheds wspomaga przedsiębiorców obecnych na rynku FSNP (*Food for Special Nutrition Purposes* – środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego) i FSMP (*Food for Special Medical Purposes* – środki spożywcze specjalnego przeznaczenia medycznego) w zakresie przygotowania się do wejścia w życie nowych regulacji określających istnienie w obrocie takich produktów, w szczególności ich oznakowanie i reklamę.

Telemedycyna

Od końca 2015 r. do połowy 2017 r. będą wchodzić w życie przepisy nowelizacji ustawy o systemie informacji w ochronie zdrowia, które wprowadzają do porządku prawnego ramy umożliwiające rozwój telemedycyny w Polsce, czyli wykorzystania dostępnych technologii informatycznych i komunikacyjnych do świadczenia szeroko pojętych usług medycznych. Nowe regulacje dopuszczają bowiem udzielanie świadczeń zdrowotnych „na odległość”, za pośrednictwem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności, w tym z wykorzystaniem urządzeń mobilnych.

To otwarcie działalności leczniczej na nowoczesną technologię komunikacyjną może stanowić pierwszy krok w kierunku poprawy dostępności do świadczeń przy jednoczesnym ograniczeniu kosztów pacjentów (płatnika publicznego) i zmniejszeniu obciążenia lekarzy klasycznymi metodami świadczenia usług medycznych. Z drugiej strony, wdrożenie telemedycyny jest szansą dla przedsiębiorców działających na rynkach teleinformatycznych i systemów komunikacyjnych oraz sprzętu elektronicznego i wyrobów medycznych na rozwój ich działalności na nowym rynku, tj. wśród podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych.

Kancelaria Wierzbowski Eversheds jest członkiem Polskiej Izby Informatyki Medycznej, której celem jest wspieranie opracowywania i wdrażania fundamentalnych zmian w systemach informacyjnych funkcjonujących w ochronie zdrowia w Polsce.

Marta Gadomska-Gołąb | Błażej Grochowski

Przedsiębiorcy działający w branży OZE, chcący skorzystać z dotychczasowego systemu wsparcia w postaci świadectw pochodzenia, zyskali dodatkowy czas na dokończenie swoich przedsięwzięć. Szybkie zakończenie procedur inwestycyjnych i rozpoczęcie rozruchu technologicznego należy w tym przypadku uznać za priorytet.

Co czeka sektor energetyczny?

W przygotowaniu jest projekt kolejnej ustawy o efektywności energetycznej. Przed nami również nowe zasady wsparcia w obszarze wytwarzania energii elektrycznej OZE, biogazu rolniczego oraz ciepła. Jeśli chodzi o rynek węgla, to szczególny wpływ na niego będzie miała realizacja zapowiedzi politycznych w zakresie restrukturyzacji kopalń. Prawdopodobny jest też start prac nad regulacjami mającymi na celu ułatwienie i przyspieszenie realizacji inwestycji w zakresie wydobycia gazu ze złóż niekonwencjonalnych.

Efektywność energetyczna

Ustawa z dnia 29 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o efektywności energetycznej weszła w życie 31 grudnia 2015 r., i będzie obowiązywała do końca 2016 r. Celem tej regulacji jest zapewnienie funkcjonowania systemu wsparcia inwestycji proefektywnościowych i zasobooszczędnych w 2016 r.

W przygotowaniu jest projekt kolejnej ustawy o efektywności energetycznej, która będzie stanowiła o nowym modelu finansowania działań w zakresie efektywności energetycznej, dostosowanym do wymagań dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE.

Zainteresowani powinni ze szczególną uwagą śledzić proces legislacyjny z uwagi na brak ostatecznego kształtu nowego systemu.

Energetyka odnawialna

Ustawa z dnia 29 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz ustawy – Prawo energetyczne wprowadziła zmiany w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (OZE) polegające na przesunięciu terminu wejścia w życie uregulowań w zakresie aukcyjnego systemu wsparcia. W związku z powyższym wyczekiwany rozdział 4 ustawy wejdzie w życie z dniem 1 lipca 2016 r., wprowadzając nowe zasady wsparcia w obszarze wytwarzania energii elektrycznej OZE, biogazu rolniczego oraz ciepła, w instalacjach OZE. Przepisy wprowadzą nowy system wsparcia w postaci aukcji na sprzedaż energii elektrycznej wytworzonej w OZE, zmodyfikują dotychczasowe procedury oraz warunki otrzymywania świadectw pochodzenia dla rynku energii.

Obok powyższej kwestii, nowelizacja wprowadza ponadto ograniczenie zakresu podmiotowego wydawania świadectw pochodzenia dla energii wytwarzanej w instalacjach hydroenergetycznych oraz w instalacjach spalania wielopaliwowego.

Przedsiębiorcy działający w branży OZE, chcący skorzystać z dotychczasowego systemu wsparcia w postaci świadectw pochodzenia, zyskali dodatkowy czas na dokończenie swoich przedsięwzięć. Szybkie zakończenie procedur inwestycyjnych i rozpoczęcie rozruchu technologicznego należy w tym przypadku uznać za priorytet. Pozostali przedsiębiorcy, liczący na wejście rozdziału 4 ustawy o OZE w życie, powinni z uwagą obserwować przygotowanie organów administracji do pierwszej aukcji. Czy ewentualne nieprzygotowanie do przeprowadzenia aukcji może skutkować przesunięciem wejścia w życie rozdziału 4 ustawy o OZE na początek roku 2017? Nie można tego wykluczyć. Możliwość dalszych zmian również jest dyskutowana.

W 2016 roku inwestorzy z branży OZE mogą być świadkami prac nad ustawami dotyczącymi lokalizacji inwestycji w OZE, ze szczególnym wskazaniem na tzw. ustawę odległościową.

Rynek węgla

Zgodnie z zapowiedziami, istotnym kierunkiem działań polityki energetycznej państwa w 2016 r. będzie zwiększenie konkurencyjności sektora wydobywczego węgla kamiennego. Nowelizacja ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego z dnia 22 grudnia 2015 r., wprowadza między innymi przedłużenie obowiązywania regulacji dotyczących możliwości zbywania kopalń, zakładów górniczych lub ich oznaczonych części do 1 stycznia 2019 r. W dalszej kolejności, zgodnie z ustawą o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, w 2016 r. powinno nastąpić wdrożenie przepisów wykonawczych w zakresie wymagań jakościowych dla paliw stałych, sposobu badania jakości oraz pobierania próbek paliw, o których stanowi ustawa.

Szczególny wpływ na rynek węgla będzie miała ewentualna realizacja zapowiedzi politycznych w zakresie restrukturyzacji kopalń. Po wstępnych zmianach regulacji w zakresie OZE i efektywności energetycznej powinien przyjść czas na sektor węglowy. Przedsiębiorcy branżowi powinni monitorować zmiany w zakresie legislacji, o których i my będziemy informować.

Rynek mocy

Niedobory mocy w krajowym systemie elektroenergetycznym stanowią gorący temat – szczególnie w kontekście ograniczeń w zakresie zużycia prądu, z którymi przedsiębiorcy spotkali się w okresie letnich miesięcy minionego roku. Szeroko dyskutowany od kilku lat postulat organizacji rynku mocy, z uwagi na planowane wyłączenia przestarzałych źródeł wytwórczych, powinien nabrać na sile w 2016 r. Dla uniknięcia problemu niedoborów mocy konieczne może być opracowanie i wdrożenie mechanizmów zapewniających bezpieczeństwo ciągłości dostaw energii elektrycznej oraz obniżających ryzyko inwestycyjne przy budowie mocy wytwórczych w źródłach konwencjonalnych.

W związku z powyższym warto włączyć się w dyskusję nad tym istotnym dla polskiej gospodarki zagadnieniem, jak również, w przypadku rozważanej aktywności w tym zakresie, podjąć pierwsze kroki odnośnie planowania strategii w ramach takiej działalności.

Gaz niekonwencjonalny

W związku z przerwaniem prac nad ustawą o zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie poszukiwania, rozpoznawania, wydobywania i transportowania węglowodorów prawdopodobne jest rozpoczęcie prac nad regulacjami mającymi na celu ułatwienie i przyspieszenie realizacji przedmiotowych inwestycji. Podjęcie w 2016 r. prac w zakresie regulacji dotyczących sektora gazu łupkowego należy uznać za prawdopodobne z uwagi na postępujący spadek zainteresowania inwestorów. Uproszczenie i przyspieszenie procedur administracyjnych związanych z realizacją inwestycji stanowi jeden z kluczowych mechanizmów podtrzymania zainteresowania branżą.

Pozostałe

W związku z trendem w zakresie *smart meteringu* możemy spodziewać się ruchów legislacyjnych w tym kierunku.

W 2016 roku powinna również zostać uchwalona Polityka Energetyczna Państwa 2050.

Łukasz Jankowski | Milena Kazanowska-Kędzierska | Jakub Kasnowski

Polecamy nasze publikacje

Artykuły naszych ekspertów można znaleźć na stronie eversheds.pl
Publikujemy na niej również comiesięczne [Legal Alerty](#)
oraz informacje o [wydarzeniach](#)

Polecamy nasze blogi tematyczne:

[EuroZamówienia](#)
[IP w sieci](#)
[Kodeks w pracy](#)
[Przepis na energetykę](#)
[PrawoMówni](#)

Zapraszamy do śledzenia nas w mediach społecznościowych.
Na naszym profilu na [LinkedIn](#) systematycznie publikujemy
ciekawe artykuły i informacje o organizowanych przez nas
szkoleniach.

Warto śledzić nasze bieżące wpisy na Twitterze.

[@EvershedsPoland](#)
[@EuroZamowienia](#)
[@IPwSieci](#)
[@kodeksWpracy](#)
[@BlogEnergyLaw](#)
[@PrawoMowni](#)

Zapisz się na nasz newsletter i bądź z nami w kontakcie!

W cyklicznych newsletterach będziemy przysyłać Państwu
informacje o zmianach w prawie, publikacjach naszych
prawników, organizowanych przez nas szkoleniach
oraz wydarzeniach z życia kancelarii.

Zespół do kontaktu

Poniżej przedstawiamy szefów praktyk w naszej kancelarii. W razie pytań dotyczących tematyki tej broszury lub jakichkolwiek innych zagadnień związanych z prowadzoną przez Państwa działalnością, zapraszamy do kontaktu z naszymi prawnikami.

Krzysztof Wierzbowski
Partner Zarządzający

[Wyślij e-mail](#)

dr Krzysztof Haładyj
Partner | Bankowość
i finanse

[Wyślij e-mail](#)

Łukasz Jankowski
Partner | Prawo
energetyczne

[Wyślij e-mail](#)

Gerard Karp
Partner | TMT

[Wyślij e-mail](#)

Paweł Lipski
Partner | E-biznes,
prawo własności
intelektualnej

[Wyślij e-mail](#)

Ewa Łachowska-Brol
Partner | Prawo pracy

[Wyślij e-mail](#)

dr Arwid Mednis
Partner | TMT

[Wyślij e-mail](#)

Henryk Romańczuk
Partner | Postępowania
sądowe i administracyjne

[Wyślij e-mail](#)

Karolina Stawowska
Partner | Doradztwo
podatkowe

[Wyślij e-mail](#)

Ewa Szlachetka
Partner | Fuzje i przejęcia

[Wyślij e-mail](#)

Tomasz Zalewski
Partner | E-biznes,
własność intelektualna,
zamówienia publiczne

[Wyślij e-mail](#)

Patryk Galicki
Of Counsel | Prawo
nieruchomości

[Wyślij e-mail](#)

Paweł Kuskowski
Of Counsel | Ryzyko
regulacyjne i compliance

[Wyślij e-mail](#)

Piotr Skurzyński
Of Counsel | Prawo
konkurencji

[Wyślij e-mail](#)

Marta Gadomska-Gołąb
Senior Associate | Life
sciences

[Wyślij e-mail](#)

[Dowiedz się więcej o całym zespole ▶](#)

eversheds.pl

©2016 Wierzbowski Eversheds Sp. k.
Wierzbowski Eversheds jest członkiem Eversheds International Limited